

Šveicarijos lietuvių žinios

Neperiodinis leidinys Nr. 14 (21)

2009 metų balandis

Pirmas leidinys išėjo 1951 m., iki 1953 m. buvo išleisti 7 numeriai. Laikraštis atgaivintas 2001 m. gruodžio mėn.

Šveicarijoje iškilmingai paminėta Vasario 16-osios šventė

JŪRATĖ CASPERSEN

Vasario 16-osios minėjimas ir šventė Šveicarijos lietuviams visada buvo reikšmingiausias metinis susibūrimas. Šiais metais jis buvo ir išskirtinis – pristatyta ir pašventinta Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės vėliava.

Nors Vasario 16-osios minėjimas visada sutampa su mokyklinėmis žiemos ir sporto atostogomis, daugelis Šveicarijos lietuvių planuoja jas taip, kad galėtų dalyvauti svarbiausiame bendruomenės metiniame renginyje.

Tai - ne tik Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimas ir metinis visuotinis ŠLB narių susirinkimas, tai - ir vienintelės per visus metus aukojamos lietuviškos Šv. Mišios.

Šių metų Vasario 16-osios šventė vyko vasario 21 dieną Ciuriche Marijos Lourdes katalikų bažnyčios žemutinėje salėje.

Nukelta į 2 psl.

Iš prancūziškos Šveicarijos atvykusios Valdonė Meylan su dukra Aurelija ir Aida Kurmanavičienė iš Ciuricho Vasario 16-osios šventėje. A. Žiogo nuotr.

Kvietimas dalyvauti LR Prezidento ir Europos Parlamento rinkimuose

LR AMBASADOS BERNE INFORMACIJA

LR ambasada Šveicarijos Konfederacijoje maloniai kviečia visus Lietuvos Respublikos piliečius, laikinai arba nuolat gyvenančius Šveicarijoje, įgyvendinti savo rinkimų teisę ir aktyviai dalyvauti 2009 m. gegužės 17 d. vykšančiuose Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose ir 2009 m. birželio 7 d. vykšančiuose rinkimuose į Europos Parlamentą. Lietuvos Respublikos piliečiai kviečiami pasirinkti patogų balsavimo būdą ir balsuoti Lietuvos Respublikos ambasadoje Berne arba paštu.

Kaip ir prieš kiekvienus rinkimus, LR ambasada Šveicarijoje sudaro rinkėjų, kurie norės dalyvauti Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose ir rinkimuose į Europos Parlamentą, sąrašus. Siekiant sudaryti tikslius rinkėjų sąrašus, atsižvelgiant į pageidavimą balsuoti asmeniškai atvykus į ambasadą arba paštu, Lietuvos

Respublikos piliečiai kviečiami užpildyti rinkėjo anketas. Užpildytas rinkėjų anketas prašome atsiųsti į LR ambasadą Berne Jums patogiu būdu: paštu – Botschaft der Republik Litauen, Kramgasse 12, 3011 Bern, faksu 031 352 52 92 arba el. paštu amb.ch@urm.lt. **iki š.m. balandžio 24 d.**

Siekiant supaprastinti registravimo si formalumus:

Registruotis nėra būtina rinkėjams, kurie dalyvavo 2008 m. Seimo rinkimuose ir iki š.m.gegužės mėn. **nepasikeitė** jų adresas arba balsavimo būdas (pvz.: balsavo paštu ir balsuos paštu); **Registracija pageidautina** rinkėjams, kurie yra naujai atvykę į Šveicariją ar rinkimų laikotarpiu bus Šveicarijoje ir norės pareikšti savo valią, kurių keitėsi adresas arba kurie balsuos kitu būdu (pvz.: ne paštu, o atvykdami į ambasadą). Lietuvos Respublikos piliečiai, pareiškę norą balsuoti paštu, rinkėjo pažymėjimus bei biuletenius turėtų gauti: dėl Lietuvos

Respublikos Prezidento rinkimų iki gegužės 2 d., o dėl rinkimų į Europos Parlamentą iki gegužės 24 d. Negavusieji minėtų dokumentų turėtų kreiptis į LR ambasadą Šveicarijos Konfederacijoje (tel. 031 352 52 91) el. paštu amb.ch@urm.lt

Balsavimas paštu prasideda likus 15 dienų iki rinkimų, tad užpildytus rinkimų biuletenius balsuojantieji turi atsiųsti: dėl Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų iki gegužės 17 d. (pašto išsiuntimo data), o dėl rinkimų į Europos Parlamentą iki birželio 7 d. (pašto išsiuntimo data). Balsavimas Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose ir rinkimuose į Europos Parlamentą užsienyje gyvenantiems Lietuvos piliečiams yra dar viena galimybė palaikyti ryšį su savo valstybe ir dalyvauti jos gyvenime. Nuo mūsų visų aktyvumo priklauso mūsų ateitis.

Iškilus klausimams, maloniai prašome skambinti į Lietuvos Respublikos ambasadą Berne šiais telefonais: 031 35 252 91, 031 352 52 93 ir 031 352 52 94.

Atkelta iš 1 psl.

I iškilmės susirinko apie 150 suaugusių ir mažųjų lietuviukų iš visos Šveicarijos - vokiškos, prancūziškos ir itališkos šalies regionų kampelių.

Dienos pradžia dalykiška - metinis visuotinis narių susirinkimas. Kadangi visos ŠLB valdybos veiklos ir finansinės ataskaitos bendruomenės nariams buvo išsiųstos iš anksto paštu, daugiau laiko skyrėme diskusijoms.

Po to sekė Šv. Mišios, kurias jau trečius metus iš eilės aukėjo Šveicarijos lietuvių bičiulis, Popiežinės Lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos Romoje rektorius kunigas Petras Šiurys. Lietuviškų Šv. Mišių poreikis Šveicarijoje vis auga, o mūsų vyriausios kartos nariai be jų net neišsivaizduoja Vasario 16-osios minėjimo.

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė turi savo vėliavą!

Besiruošiant Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui, Pasaulio lietuvių bendruomenių (PLB) pirmininkų suvažiavime dar 2007-aisiais metais buvo nutarta, kad kiekviena užsienio lietuvių bendruomenė (jų dabar net 42 pasaulyje) turi susikurti savo bendruomenės vėliavą.

Buvo planuojama, kad jos papuoš Pasaulio lietuviams Valdovų Rūmuose skirtos menės foje. Nedelsdami paskelbėme bendruomenėje vėliavos dizaino konkursą ir piniginę rinkliavą jos gamybai.

Per 2008 metų ŠLB visuotinį susirinkimą bendruomenės nariai galėjo balsuoti už jiems labiausiai patinkančią ŠLB vėliavos dizainą, kurių buvo pateikta net septyniolika. Didžiąją daugumą balsų surinko Dianos Brunner pasiūlytas vėliavos variantas, kuris ir laimėjo konkursą bei 100 SFr. prizą.

Pasikonsultavus su Lietuvos Heraldikos komisijos pirmininku Dr. Edmundu Rimša, teko truputi pakoreguoti dizainą, kad mūsų vėliava neprieštarautų heraldikos reikalavimams.

Tad kas gi pavaizduota mūsų vėliavoje, kuri turi mus pristatyti?

ŠLB vėliavos pagrindas – trispalvė. Tai mus iš karto apibūdina – buvome, esame ir liksime lietuviais, ištikimais savo Tėvynei. Šveicariškas kryžius vėliavos kairiojo kampo viršuje išreiškia mūsų priklausymą ir pagarbą šaliai, kurioje gyvename. Stilizuotas Vytis rodo mūsų priklausymą Pasaulio lietuvių bendruomenei, kaip užsienio lietuvių jungiančiai

ir vienijančiai visuomeninei organizacijai. Apačioje – Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės pavadinimas keturiomis kalbomis – lietuviškai, vokiškai, prancūziškai ir itališkai.

Lėšų vėliavos gamybai kreipėmės į savo narius, prašydami Kalėdinės dovanos bendruomenei. Paaukota buvo per 1600 SFr. Už tai mes galėjome pagaminti ne tik penkias ŠLB vėliavas (Lietuvai ir kiekvienam kalbiniam regionui), bet ir likutį (apie 600 SFr.) pervesti į Lietuvos Tūkstantmečio renginių Šveicarijoje fondą.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, prisidėjusiems prie šio gražaus bendruomenės projekto. Nuo šiol ŠLB vėliava puoš visus mūsų šventes, oficialius susitikimus ir reprezentacinius renginius.

LR ambasadorius Šveicarijoje Vytautas Plečkaitis. Fone - naujoji ŠLB vėliava. A. Žiogo nuotr.

Oficialiojoje dalyje - prasmingi sveikinimai ir gražūs linkėjimai

Pasibaigus Šv. Mišioms, sugūžėjome į bažnyčios žemutinę salę, kur susėdome prie šventinio pietų stalo. Visos vaišės buvo paruoštos savų šeiminių, kurių pagamintais gardėsiais jau kelerius metus iš eilės mėgaujasi šventės dalyviai.

Popietei įpusėjus prasidėjo oficialioji minėjimo dalis. Kalbą pasakė LR ambasadorius Šveicarijos Konfederacijoje Vytautas Petras Plečkaitis, kuris pabrėžė Vasario 16-osios reikšmę visoje Lietuvos

valstybingumo raidoje, padovanojo Bendruomenei Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų albumą ir priminė, kad vienas iš jų - Jurgis Šaulys, yra palaidotas Lugano mieste Šveicarijoje.

Šventėje taip pat dalyvavo ir ambasadoriaus žmona Nijolė, ambasadoriaus patarėja Rūta Genienė su šeima ir bendruomenės senas draugas—Šveicarijos politinės parlamentinės organizacijos „Pro Baltikum“ sekretorius p. Hans Graf.

Ką reiškia Vasario 16-toji užsienyje gyvenančiam lietuviui?

Vasario 16-osios šventės kalbose ir sveikinimuose negalima apsieiti be pamąstymų, ką reiškia ši diena užsienyje gyvenantiems lietuviams. Koks yra mūsų santykis su Tėvyne?

Jau nuo 1952 metų Šveicarijos lietuviai renkasi paminėti šią datą, nes suvokia, kad 1918 metų Lietuvos nepriklausomybės akto paskelbimas visais atvejais buvo unikalus sprendimas, o pats aktas - vienas iš svarbiausių valstybinių dokumentų per visą Lietuvos istoriją.

Dvidešimt drąsių vyrų paskelbė Lietuvą nepriklausoma ir demokratine valstybe. Kad prireikė antro, 1990 metų Lietuvos nepriklausomybės atstatymo akto ir Lietuvos Sąjūdžio gimimo, rodo tai, kad Nepriklausomybės Akto pasirašymas dar negarantuoja mums išorinės laisvės ir vidinio teisėtumo, ekonominės gerovės ir asmens laisvės. Tam reikia nenuilstamai dirbti, kad galėtume sukurti modernią, teisingą ir savo piliečius, kur jie begyventų, ginančią ir gerbiančią valstybę.

Globalizacija ir atsikuriančios valstybės sunkumai privertė dalį lietuvių emigruoti ir ieškoti laimės kitur. Tai - pamatinė žmogaus laisvė ir jos niekas negali atimti ar apriboti. Šita laisvė yra ne visų Lietuvoje suvokiama ir trečios bangos emigrantai yra smerkiami už tai, kad jie išvyko iš Lietuvos sunkiu laikotarpiu ieškoti lengvesnės duonos.

Jei lengvesnės duonos ieškojimas yra pagrindinė išvykimo iš tėvynės priežastis, tai kaip paaiškinti daugiau nei 600 tūkst. šveicarų emigravimą iš savo šalies?

Tačiau už tai užsienyje gyvenantys šveicarai nėra įvardijami kaip tėvynės išdaviai, o gražiai vadinami „Penktąja Šveicarija“.

Be abejonės suvokiame, kad turime ne tik teisę gyventi kur norime, bet ir pilietinę

Darbščiosios lietuvaitės, paruošusios gausų vaišių stalą: (iš kairės į dešinę stovi) Eglė Kačkutė, Vilija Bühler, Jurga Sakalauskaitė Meier, Virginija Sakalauskaitė, Ilona Katkienė, Virginija Siderkevičiūtė, Vilija Bischoff Handschin, Janina Vaitkevičienė, Irena Gügi, Irena Žuklienė, Diana Brunner. Sėdi Aida Kurmanavičienė, Milda Matulaitytė Feldhausen, Eugenija Kuprytė. Nuotraukoje dar trūksta Jurgitos Kopitkovienės, Eglės Peter ir Jovitos Fink. A. Žiogo nuotr.

pareigą savo Tėvynei – turime rūpintis savo tautos ir valstybės ateitimi. Ši pareiga nėra įgimtas jausmas. Jis yra išsiugdomas sąmoningai, suvokiant savo, kaip asmens, laisves ir pareigas globaliame pasaulyje.

Šia proga norisi pažymėti, kad Šveicarijoje gyvenantys lietuviai rimtai žiūri į savo pilietinę pareigą Lietuvai, nes praėjusiuose rinkimuose į Lietuvos Seimą dalyvavo 80% užsiregistravusių ir turinčių teisę balsuoti lietuvių. Tai rodo, kad mums svarbu, kokia šalimi taps Lietuva.

Kita didžiulė mūsų pareiga yra išlaikyti savo tautinį tapatumą. Tą meilę ir pagarbą turime puoselėti patys ir skiepyti jaunajai kartai. Tapatybei palaikyti reikalinga terpė, reikalinga žmonių bendrija, kuri kryptingai ir sąmoningai kuria trūkstamas sąlygas reikštis asmens tautiškumui.

Šią funkciją pasaulyje atlieka PLB ir jos atšaka Šveicarijoje – ŠLB. Ilgesniui laikui išvykus iš Lietuvos ar apsigyvenus užsienyje, greitai pajuntama, kad priklausymas tautinei bendrijai pasidaro būtina lietuviškos tapatybės išlaikymo sąlyga. Tautinės bendrijos yra tos žmonių konsolidacijos, kurios saugo ir puoselėja tradicijas ir šventes. Jų užduotis yra burti savo narius, palaikyti jų tautinę savimone, išlaikyti jų ryšius su Tėvyne. ŠLB turi telkti lietuvišką energiją ir kūrybines jė-

gas mūsų pačių labai ir Lietuvos valstybės kuriamajam darbui.

Lietuva turi mylėti mus taip, kaip ir mes mylime Lietuvą!

Visi Lietuvos skatinimai išlaikyti lietuvių bendruomenes, puoselėti ir skleisti teigiamą Lietuvos įvaizdį užsienio šalyse, gali netekti prasmės, jei ji atsisakys savo piliečių, jiems priėmus kitos šalies pilietybę. Per dabar galiojantį netobulą Pilietybės įstatymą netekome ir Šveicarijai padovanojome ne vieną dešimtį lietuvių, įskaudiname juos atimdami jiems prigimtą teisę likti lietuviais, nors abu jų tėvai ir abu seneliai buvo lietuviai.

LR Prezidento darbo grupės pasiūlytas naujas Pilietybės įstatymo projektas (Nr. XIP- 353, užregistruotas 2009.02.17) juos irgi palieka „už borto“. Iškreipto ir susiaurinto lojalumo šaliai šalininkai šią eliminaciją motyvuoja tuo, kad priėmęs kitos šalies pilietybę, lietuvis nustoja būti lietuviu, nes jis negali tarnauti dviem dievams.

Tačiau jei pažiūrėsime į realybę, žmonės, turintys dvigubą pilietybę yra tikrieji tiltai tarp dviejų kultūrų ir šalių. Ir tik šią patirtį turintis žmogus suvokia, kad jų integracija į šalies kalbos mokėjimas suteikia jam pilnavertiškumo jausmą naujojoje visuomenėje, o jo meilė Tėvynei tik dar

sustiprėja.

Atėmus savo tautiečiui prigimtą teisę būti lietuviu, galime atsidurti prieš žmogų, kuriam bus be galo sunku mylėti tai, kas jį atstūmė. Naujajame Pilietybės įstatymo projekte yra reabilituotas kiekvienas lietuvis, kuriam pilietybę atėmė okupantas. Bet kas ir kada reabilituos lietuvių, kai jam prigimtą teisę įstatymu atims savas?

Visos politinės diskusijos ir aistros prislopsta, kai pasigirsta lietuviška muzika ir visus vienijanti daina. Šiais metais mūsų bendruomenė savo Vasario 16-os šventės meninei daliai pasikvietė Lietuvos Bardų klubo atstovus. Saulius Lapėnas, Darius Leveckis, Jonas Bagdonavičius, Kastytis Petryla (klubo prezidentas), Rytas Germanavičius ir Albinas Stakauskas atkako 2000 kilometrų su Šveicarijos lietuvių švęsti Lietuvos valstybės atkūrimo 91-ąsias metines, kartu padainuoti ir pademonstruoti mums dabar Lietuvoje greit populiarėjantį dainuojamosios poezijos – bardų dainos žanrą. A. Žiogo nuotr.

Berne iškilmingai paminėta Vasario 16-osios šventė

LAIMA MALDŪNAITĖ CHRIST

Lietuvos Respublikos ambasados Šveicarijos Konfederacijoje organizuotas valstybės Nepriklausomybės atkūrimo 91-osioms metinėms skirtas minėjimas įvyko vasario 12 dieną Berne.

Restorano Lorenzini Grand Societe prašmatnioje aristokratiškoje salėje susirinko apie 140 kviestinių svečių. Šventėje dalyvavo Šveicarijos politikos ir visuomenės žmonės, aktyvūs lietuvių bendruomenės nariai, diplomatinis korpusas, taip pat daugumos Europos Sąjungos ir kitų šalių ambasadoriai, ambasadorius prie Šventojo sosto Francesco Canalinis.

Vakaro metu vyravo šventinė atmosfera bei vyko intensyvūs svečių pokalbiai lietuvių, vokiečių, prancūzų, anglų, italų bei kitomis kalbomis.

Nuotrauka kairėje—šventės šeimininkai LR ambasadorius V. Plečkaitis su žmona Nijole, garbės konsulas G. Bertašius su žmona Vitalija ir garbės konsulas Michel Sogny su žmona Evelynė. Dešinėje—šventės dalyviai. D. Brunner nuotr.

Sveikinimai Kovo 11-osios,

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos, proga

JŪRATĖ CASPERSEN

Lietuvių sveikinimai iš Lietuvos ir kitų pasaulio kampelių valstybinių švenčių proga mūsų bendruomenėje yra labai vertinami ir mes jais labai didžiuojamės. Tuomet nejučiom patiriame tą tikrąjį tautos vienybės jausmą, lietuviškąją savastį, vientisą pulsavimą su Tėvyne ir už jos ribų gyvenančiais lietuviais. Neįsivaizduojame savo Vasario 16-os minėjimo Šveicarijoje be LR Prezidento sveikinimo laiško, perskaitomo iškart po Tautinės giesmės.

Kovo 11-oji mums, trečiosios bangos emigrantams, yra realesnė, daugelio mūsų pačių kurta, puoselėta ir išgyventa. Todėl jos proga sulaukiame daugiau sveikinimų ir sveikiname vieni kitus bendruomenės viduje.

Šiomet Kovo 11-osios proga mus pasveikino Užsienio reikalų ministras Vygandas Ušackas ir savo sveikinime priminė užsienio lietuviams garsųjį JAV Prezidento Džono Kenedžio išsakytą principą: „Neklausk, ką tavo šalis gali duoti tau,

klausk, ką tu gali duoti savo šaliai“.

Niekad neužmirštanti mus pasveikinti Irena Degutienė, Seimo pirmininko pirmoji pavaduotoja, savo šventiniame sveikinime skatino būti visiems atsakingiems už Lietuvą ir kurti ją tokią, kurioje bus gera gyventi.

Naujasis TMIDo prie LRV direktorius Arvydas Daunoravičius savo sveikinime ragino pasuvelėti savo lietuviškąją savastį, saugoti protėvių kalbą, papročius ir kultūrą, kurioje pasaulio vietoje mes begyventume.

LR Seimo narė Vilija Aleknaitė-Abramienė lakoniškai, bet nedviprasmiškai parašė: „Kovo 11-ąją ir Laisvę – ginkime ir branginkime“. Dar keletas šiltų ir šventinę nuotaiką keliančių sveikinimų mus pasiekė ir iš kitų Lietuvių bendruomenių - Jungtinės Karalystės, Italijos, Portugalijos...

Ypač mus sujaudino du šių metų sveikinimai. Vienas jų – Kupiškio Kupos pradinės mokyklos mokinukų piešiniai ir eilės mūsų bendruomenės nariams. Šios

mokyklos mokinukai sukūrė Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga kompiuterinius atvirukus ir siuntė juos savo draugams, giminėms, pažįstamiems, buvusiems klasiokams, dabar gyvenantiems užsienyje bei šiaip užsienio lietuviams su šilčiausiais sveikinimais ir eilėmis. Likome dėkingi ir sužavėti tokiu gražiu Kupiškio Kupos pradinės mokyklos mokinukų projektu ir mūsų bendruomenės narių pasiūlymu, išsiuntėme šaunuoliams į Kupiškį Velykų Zuikučio dovanų iš Šveicarijos.

Kupiškio Kupos pradinės mokyklos mokinės Samantos piešinys

Kitas mus labai sujaudinęs sveikinimas atėjo iš Dr. Onutės Grigaitės, Lietuvos Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato vyr. ekologės, kuri šiuo metu stažuojasi valstybinėje Grün Stadt Zürich įstaigoje. Pabuvojusi mūsų bendruomenės Vasario 16-osios minėjime ir Kovo 11-osios šventėje, Dr. Onutė Grigaitė pagyrė mūsų bendruomenę už lietuviybės puoselėjimą Šveicarijoje ir padovanojo bendruomenei lininį rankšluostį su išaustais Tautinės giesmės žodžiais ir Vinco Kudirkos atminimo medali.

Kupiškio Kupos pradinės mokyklos mokinio Klaudijaus piešinys

Ženevoje pagerbtas rašytojos-diplomatės Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės atminimas

EGLĖ KAČKUTĖ

Šių metų kovo 13 dieną įvyko jungtinis Nuolatinės Lietuvos Respublikos misijos prie Jungtinių Tautų biuro Ženevoje ir kitų tarptautinių organizacijų, vadovaujamos jo ekselencijos Eduardo Borisovo, ir Šveicarijos lietuvių bendruomenės Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo minėjimas ir savotiškas S. Čiurlionienės-Kymantaitės atminimo įamžinimas.

Šveicarijos lietuvių žinių redaktorėms paprašius papasakoti, kaip kilo renginio idėja ir kaip ji rutuliojosi, pagalvojau, kad yra dvi atsakymo versijos – trumpoji ir ilgoji.

Trumpai, tai buvo Jūratės Caspersen idėja. Rašėme Lietuvos vardo tūkstantmečiui skirtą knygą apie lietuvių rašytojus Šveicarijoje ir man teko rašyti apie S. Čiurlionienę-Kymantaitę. Kadangi Jūratė pažinojo S. Čiurlionienės-Kymantaitės ir M. K. Čiurlionio anūkę Dalią Palukaitienę, po vieno pas ją apsilankymo Jūratė pasvarstė, kad būtų gerai S. Čiurlionienę-Kymantaitę įamžinti Jungtinių Tautų biure, pakabinant jos portretą. Taigi ėmiau tą puikią mintį plėtoti.

Nors Jungtinių Tautų biure Ženevoje portreto pakabinti nepavyko, idėją įgyvendinti pasisėkė Nuolatinėje Lietuvos Respublikos misijoje prie Jungtinių Tautų biuro Ženevoje ir kitų tarptautinių organizacijų.

Taigi Atstovybės ekspertų salė (joje vyksta sekmadieninės darželio „Ratas“ pamokėlės) tapo Lietuvos diplomatų Tautų Sąjungoje sale, kurioje bus nuolat eksponuojami Lietuvos iškilų diplomatų,

dirbusių Tautų Sąjungoje tarpukario laikotarpiu, portretai. Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės atvaizdas kabės tarp Augustino Valdemaro, Petro Klimo, Dovo Zauriaus, Kazio Škirpos, Jurgio Savickio, Stasio Lozoraičio, Edvardo Turausko, portretų. Ant sienos taip pat puikuojasi paties ambasadoriaus lietuvių ir anglų kalbomis prašytas stendas, kuriame išdėstyti jų nuopelnai atstovaujant Lietuvai Tautų Sąjungoje.

Atstovybės ekspertų salėje eksponuojami iškilų diplomatų portretai. Dešinėje apačioje—S. Kymantaitės-Čiurlionienės portretas. D. Brunner nuotr.

Pasakojant kiek ilgiau, knygos skyriaus rašymas – turiningas mano pačios gyvenimo skyrelis. Rašyti labai norėjau. Tiriamasis darbas ir rašymas man - ne tik pomėgis. Pastaruosius septynerius metus

tai - mano darbas, todėl dalyvauti šiame bendruomenės projekte atrodė tiesiog būtina! Skirstantis knygos personažus jau buvau benuleidžianti rankas, nes niekaip neradau jokių lietuvių rašytojo ar rašytojos, kuris būtų gyvenęs Ženevoje, todėl kai Jūratė pasakė, kad S. Čiurlionienė-Kymantaitė yra dirbusi Tautų Sąjungoje ir jos anūkė turi medžiagos (Sofijos laisvųjų dukteriai iš Ženevos) – nepaprastai apsidžiaugiau!

Iš Jūratės gavusi pluoštą pačios S. Čiurlionienės knygų ir jos dukters atsiminimus, išvykau atostogauti į Ispaniją. Ten pavogė rankinę su D. Čiurlionytės knygos „Patekėjo saulė“ I tomu, kuris seniausiai leistas, todėl sunkiausiai berandamas.

Knygos ėmiau ieškoti Lietuvoje. Vienas geradaris prižadėjo knygą padovanoti ir jos atsiimti pakvietė į „Santaros“ žurnalo rengiamą Pasaulio kultūros dienos minėjimą Vilniuje, kuriame buvau atsitiktinai pristatyta poniai Daliai Palukaitienei. Viena apie kitą buvome girdėjusios. Po dviejų dienų jau sėdėjau Kaune, memorialiniame S. Čiurlionienės-Kymantaitės kambaryje. Negalėjau patikėti, kad taip mažai apie ją buvau tegirdėjusi.

Grįžusi į Ženevą, vieną vasaros popietę susitikau Vitaliją Gaučaitę. Ji sutiko mane nuvesti į Jungtinių Tautų bibliotekos Tautų Sąjungos archyvus, kur manęs jau laukė krūvos dėžių ir knygų.

Darbas archyve savotiškas... intymus... Rankomis reikia palytėti kiekvieną lapą popieriaus, kiekvieną prieš 80 metų rašytą dokumentą: A. Smetonos ranka rašytą dekretą, kuriame jis vardiija Lietuvos delegatų Tautų Sąjungos asamblėjoje pavardes, S. Čiurlionienės-Kymantaitės jos

Nukelta į 6 psl.

Atkelta iš 5 psl.

kauniškiame bute rašytą laišką princesei Radvilaitei.

Savotiškas jausmas apėmė skaitant ir spausdintus Tautų Sąjungos asamblėjų protokolus, kuriuose šalia didžiausių to meto politikų ir S. Čiurlionienės-Kymantaitės pavardė, jos ištarti žodžiai.

Darbo archyve specifika yra ir tokia, kad vienas aptiktas informacijos pluoštas toliau siunčia ieškoti kitų. Taip suradau, kad Vikipedijoje ir net Lietuvių literatūros enciklopedijoje pateikiamos S.Čiurlionienės-Kymantaitės darbo Tautų Sąjungoje datos ne visai teisingos. Taip (didelei archyvarės B. Pejovic nuostabai) atradau ir vienintelį išlikusį pastatą, tiksliau kambarį, kuriame dirbo S. Čiurlionienė-Kymantaitė – tai V-oji Jungtinių Tautų rūmų (Palais des Nations) salė.

Aptikusi nuotrauką, kurioje užfiksuota S. Čiurlionienė-Kymantaitė, ėmiau tyrinėti visų rūmų salių dekoracijas. Po to sekė medžiagos dėliojimas į laiko ir vietos lenteles, o dar po to – rašymas. Kiekviename žingsnyje mane stropiai lydėjo D. Palukaitienė.

Parašius tekstą S.Čiurlionienės-Kymantaitės įamžinimo renginys ėmė atrodyti dar reikalingesnis. Jo ir ėmiausi. Grandiozinius planus Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės portretą pakabinti Jungtinių Tautų rūmuose teko pastūmėti į ateitį, tačiau mažesnio „kalibro“ renginį pavyko organizuoti kaip iš pykės. Nepaprastasis ir įgaliojasis Lietuvos Respublikos ambasadorius prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje Eduardas Borisovas pasiūlė įamžinti keletą svarbiausių Lietuvos diplomatų, dirbusių Tautų Sąjungoje kovo 11-osios proga (kovo 13-oji – S.Čiurlionienės-Kymantaitės gimimo diena), ponias Dalia Palukaitienę pasiūlė padovanoti S.Čiurlionienės-Kymantaitės portretą ir pagaminti kitus. Ji taip pat sutiko rasti būdą ir lėšų atvykti į renginį.

Atsitiktinai sužinojau, kad Ženevos konservatorijoje studijuoja seserys Joana ir Vita-Marija Daunytės, gavau jų telefono numerį, groti renginio metu jos sutiko. Bendruomenės Valdyba skyrė lėšų kvietimų spausdinimui ir siuntimui bei ponios Dalios Palukaitienės ir jos anūkės Alisos Palukaitytės viešnagei...

Renginys įvyko ir buvo jaukus, prasmingas, šiltas, alsuojantis patriotizmu ir bendruomeniškumu. Jame dalyvavo jau visi minėti žmonės, nemažai Ženevoje ir

aplinkui ją gyvenančių bendruomenės narių, Lietuvos-Šveicarijos Prekybos rūmų direktorius (Dalios Palukaitienės giminaitis) Dimitri de Faria e Castro. Kai kas atvyko net iš Ciuricho ir kitų vokiškų kantonų. Dalyvavo ir Misijos darbuotojai. Ne

Jaunosios muzikantės Joana ir Vita-Marija Daunytės.
D. Brunner nuotr.

veltui savo knygos „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“ skyriaus epigraftu pasirinkau S.Čiurlionienės-Kymantaitės citatą: *Būdama iš prigimties optimistė tikėjau kitokio pasaulio pergale, pasaulio, kuriame žmogus žmogui brolis.*

Atrodo, kad šis rašytojos-diplomatės tikėjimas lydėjo ir apvainikavo visą projektą. Jų mums visiems linkiu ir daugiau!

Kadangi Nepriklausomybės atkūrimo minėjimo metu ne visi turėjo galimybę artimiau pasikalbėti su garbiaja vaka-

ro viešnia ponias Dalia Palukaitienė, ją pakalbinau viešnagės Ženevoje metu.

EK *Susipažinome todėl, kad man buvo patikėta Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės rašomos knygos apie lietuvių rašytojus Šveicarijoje dalis, skirta Jūsų močiutei S. Čiurlionienei-Kymantaitei. Todėl pirmiausia rūpi klausti apie Jūsų veiklą, susijusią su žymiųjų senelių palikimu. Kada ir kaip jos ėmėtės? Kaip ją suvokiate? Kas į ją įeina?*

DP Mano senelis, M. K. Čiurlionis, jau nuo XX amžiaus pradžios yra visos tautos turtas, asmenybė, priklausanti visiems. Na, o aš nuo mažens su visa šeima dalyvauju jam skirtuose renginiuose, kuriuose dažniausiai esu viešnia. Yra daug žinovų, daktarų, profesorių, kurie jo kūrybą išsamiai nagrinėja ir labai gerai išmano, o aš dažnai klausausi net išsižiojusi. Svarbiausia, stengiuosi Jį pažinti. O jei kas nors paprašo mokiniams mokyklose papasakoti apie senelį, niekuomet neatsisakau.

Su močiute yra kiek kitaip. Jos namuose gyvenam, užaugom jos meilės šviesoje, jos gyvenimas buvo ir mūsų gyvenimas. Po Močiutės mirties mano Mama visą likusį gyvenimą pašventė savo Motinos palikimo išsaugojimui: memorialinio kambario įrengimui, raštų ir archyvo tvarkymui, atsiminimų rašymui. Tėvas buvo ištikimas Mamos talkininkas. Aš tuo metu užsiėmiau kūrybiniu darbu, turėjau tarnybą, auginau vaikus, bet buvau šalia, viską mačiau, girdėjau ir branginau. Po Mamos mirties Tėvas tęsė pradėtą veiklą, jam reikėjo pagalbos. Tokiu būdu aš padėdama Tėvui palaipsniui perėmiau mūsų palikimo išsaugojimo reikalus. Tėvui mirus, pasijutau atsakinga už savo Močiutės ir Tėvų atminimo įamžinimą. Dabar ir pati nežinau, ką dar vertingesnio galėčiau veikti.

EK *Išauginote tris sūnus, turite dvi anūkes, vieną jų matėme ir S. Čiurlionienės pagerbimo renginyje Ženevoje. Ar esate numachiusi, kam perduosite rūpestį protėvių palikimu? Juk tai reikalauja net tik tam tikrų savybių: kantrybės, tvarkos, metodiškumo, bet ir laiko bei finansinių investicijų.*

Alisa, pasirodo, važiuodama į Ženevą turėjo savų tikslų. Būdama pirmo kurso studentė ji parašė labai gražų ir įdomų referatą apie Močiutę (savo prosenelę - mano Mamą). Jo ištrauka spausdinama Danutės Čiurlionytės-Zubovienės „Patekėjo saulė“ II tomo vidiniame viršelyje.

Dabar Alisa pirmo kurso magistrantė ir turi parašyti darbą apie asmenybę. Ji sakėsi rašysianti apie S.Čiurlionienę. Todėl jai ši kelionė į Ženevą buvo savaip svarbi. Malonu, kad be jokių mano pastangų anūkė domisi savo proprosenele. Namuose mūsų protėviai yra šalia – mes gyvename tarsi muziejuje. Tačiau niekada negalvojau ką nors įpareigoti šį darbą perimti. Darbų gija, subrendus poreikiui, persiduoda natūraliai. Mano vyras Reginaldas ir du sūnūs yra šalia ir visada padeda. Dabar man svarbu sutvarkyti archyvą taip, kad jį, reikalui esant, būtų galima perduoti.

EK Jūsų tėvas buvo grafas Vladys Zubovas. Iš jo paveldėjote šį titulą. Žinau, kad rūpinatės ir šios šeimos kultūrinio palikimu, jo išsaugojimu. Gal galėtumėte daugiau papasakoti apie tėvą ir jo šeimą, dabartinius su ja susijusius savo pačios darbus?

DP Dar nuo prosenelių laikų giminės nuostata visuomet buvo tokia, kad jie labiau rūpinosi savo veikla, darbais, o ne titulais.

Žinoma, smagu, kad galima atkapstyti savo šeimos istoriją prieš

šimtus metų, tačiau dar smagiau rasti, kad jie ką nors vertingo nuveikė. A. Smetonos laikais titulai neturėjo didelės reikšmės, na, o sovietiniais metais – juo labiau. Lietuvoje Zubovų šeima yra vertinama už nuopelnus žemės ūkio, švietimo ir kultūros srityse.

EK Pati esate menininkė, skulptorė, ilgą laiką dirbote mokytoja, daugiau nei dešimtį metų vadovavote Kauno dailės gimnazijai, už nuopelnus Lietuvai esate apdovanota Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordino 1-ojo laipsnio medaliu. Kas Jums Jūsų darbe atrodo prasmingiausia ir teikia daugiausia pasitenkinimo.

DP Tik atgavus nepriklausomybę, imta aktyviai vykdyti švietimo reformą. Mane

žavėjo Meilės Lukšienės, Vandos Zaborskaitės idėjos ir aš buvau aktyvi tos reformos dalyvė. Buvau kelių komisijų narė ir į visą švietimo įstaigų tinklą „įpiaišiau“ ir Menų gimnazijos vietą. Dabar Lietuvoje yra dvi menų gimnazijos: Vilniaus M.K. Čiurlionio ir Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazijos, Kaune yra J. Naujalio muzikos ir Kauno dailės gimnazijos. Dalyvavau kuriant mokymo planus. Tai buvo svarbu, nes menininkai, būdami tokie nekompromisiški, galėjo prarasti savo išskirtinį statusą. Tam paskyriau bene šešerius metus. Dirbti buvo be galo įdomu,

su jais gyvenu ir juos myliu, kaip kiekvienas vaikas myli savo Tėvus, kokie jie bebūtų...

EK Esame iš tiesų be galo dėkingi, kad savo lėšomis atvykote į Nepriklausomybės atkūrimo minėjimą ir Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės pagerbimą bei įamžinimą Ženevoje. Esate dalyvavusi begalėje Močiutei skirtų renginių. Kokį įspūdį paliko šis? Kuo jis skyrėsi ar buvo panašus į kitus?

DP Svarbu paminėti, kad mūsų kelionės išlaidas padengė Dita Šperling. Mano tė-

S. Čiurlionienės –Kymantaitės anūkė Dalia Palukaitienė skaitė Močiutės raštus. D. Brunner nuotr.

nes mokykloms buvo leista kurti save. Už šią veiklą ir esu apdovanota ordinu.

Na, o kalbant apie kūrybą, tai vaisingiausias kūrybos laikotarpis buvo nuo 30 iki 40 metų. Kūrybą visuomet suvokiau kaip procesą. Kiekvienas darbas – išgyventas, artimas, malonus, kartais skausmingas procesas. Būtent procesas man buvo vertybė. Kur tie darbai stovi, man nėra taip svarbu.

EK Esate kilusi iš išskirtinės, ypatingo talento ir kilmės šeimos. Kaip tai išgyvenate, patiriate kasdieniniame gyvenime, ar tai neslegia?

DP Labai šio klausimo nemėgstu. Aš nesijaučiu išskirtinė tarp savo bendraamžių. Protėvių palikimas manęs niekuomet neslėgė. Tai mano šeima, aš jais didžiuojuos,

vų bičiulė, gyvenanti Izraelyje. Ji taip pagerbė Sofijos atminimą.

Renginys išsiskyrė kamerine aplinka, buvo jauku ir nuoširdu kaip šeimoje. Lietuvoje renginiai, žinoma, irgi būna nuoširdūs, bet salės didesnės ir todėl daugiau oficialumo. Man pačiai renginys buvo išskirtinis tuo, kad pirmą kartą pati išdrįsau paskaityti Močiutės kūrybos ištrauką. Lietuvoje tai darydavo aktoriai. Kitų pasisakiusių kalbos buvo įdomios, labai nuoširdžios. Pačios pasisakymas, labai informatyvus. Jūratė nepaprastai gražiai viską užbaigė. Malonu, kad niekas neskaitė iš lapo, tai irgi suteikė natūralumo. Kaip jau sakiau, salės kameriškumas ir Jūsų visų džiaugsmas susitikus sukūrė ypatingą atmosferą.

Dėl užsienyje sudarytų civilinės būklės aktų įrašų

RŪTA GENIENĖ

LR ambasadoriaus Berne patarėja Rūta Genienė
D. Brunner nuotr.

Praktika rodo, kad Šveicarijoje gyvenančių LR piliečių vaikų gimimas mišrioje santuokoje, t.y. kai vienas iš tėvų nėra LR pilietis, dažnai nėra apskaitytas Lietuvoje.

Yra ir kitokių panašių atvejų, kai nežinoma, kad LR pilietis

(ė) susituokė arba išsiskyrė. Ypač keičiant pasus tai pasidaro kliūtimi. Be to, dvigubos pilietybės vaikui gavimo atveju, duomenys apie tėvus yra svarbiausias dalykas.

Gimimo apskaitymas vykdomas pagal užsienio valstybėje išduotą gimimo liudijimą: civilinės būklės aktuose padaromas įrašas, kad atitinkamas LR pilietis turi nepilnamečių vaikų. Analogiškai apskaitomos santuokos bei ištuokos. Tokiu būdu gyventojų registro duomenų bazėje atsiranda atitinkami duomenys apie asmens šeiminių padėčių.

Deja, tiek mūsų tautiečių, tiek užsieniečių minėta procedūra suprantama kiek klaidingai. Viena vertus taip gali nutikti dėl paprasčiausio nežinojimo, tačiau peršasi ir kita priežastis – sąmoningumo trūkumo. Į paaiškinimą, kad vaiko gimimo apskaitymas privalomas (kaip minėjau, tai neišvengiama ypač paso keitimo atveju), esu girdėjęs nusistebėjimą ir gal net

priekaištą: „Mano (mūsų) vaikas -ne LR pilietis, kodėl jis turi būti Lietuvoje kažkaip „registruojamas“?

Esmė tame, kad jei vaiko vienas iš tėvų LR pilietis, duomenys apie jo nepilnamečius vaikus turi būti duomenų bazėje. Ir nereikėtų nuogąstauti, kad tai susiję su pilietybe – gimimais, kaip santuokos bei ištuokos apskaitomi neatsižvelgiant į LR piliečio sutuoktinio ar gimusio vaiko pilietybę ir tik dėl to, kad išduodamas lietuviškas gimimo liudijimas netampama LR piliečiu.

Be abejonės, tai negalioja asmenims, kurie jau neteko (atsakė) LR pilietybės. Tik dažnai atsitinka, kad ir jiems tvarkant vienokius ar kitokius reikalus tenka skubiai atlikti minėtas procedūras, jei tai nebuvo padaryta anksčiau - kol jie dar buvo LR piliečiais.

Civilinės būklės aktų apskaitymas Lietuvoje nėra nei brangi, nei sudėtinga procedūra: ambasada reiktų pateikti asmens dokumentų kopijas (jų tvirtinimas ambasadoje atliekamas nemokamai), išverstą į lietuvių kalbą gimimo (kitais atvejais – santuokos ar ištuokos) liudijimą, kuriame yra atitinkamo Šveicarijos kantono atžyma, vadinama *Apostile* (jei pateikima dokumento kopija, jos patvirtinimas kainuoja 8 CHF) bei nustatytos formos prašymą (galima rasti internetiniuose ambasados – <http://ch.mfa.lt> bei Užsienio reikalų ministerijos – www.urm.lt puslapiuose: žiūr. Prašymų formos). Konsulinis mokestis – 16 CHR įskaitant vertimo (arba vertėjos parašo) patvirtinimą ir lietuviško dokumento išdavimą.

Visa tai galima pateikti paštu, o konsulinį

mokestį sumokėti banko pavedimu.

Norėčiau dar atkreipti dėmesį į tai, kad kitose šalyse sudarytų civilinės būklės aktų (dokumentų) *apostiliavimas*, t.y. legalizavimas, kad tai būtų pripažinta bet kurioje užsienio valstybėje vykdomas skirtingose institucijose: pvz. Austrijoje – atitinkamos žemės teisme (*Landesgericht*), Vokietijoje – federalinių žemių administraciniuose padaliniuose (*Bezirksregierung, Landesverwaltungsamt* ir pan.), o valstybių, neprisijungusių prie Hagos konvencijos, reglamentuojančios legalizavimo tvarką, dokumentai dažnai legalizuojami jų ambasados, esančios užsienio valstybėse.

Dirbę sovietmečiu dar atsimename „atsparumą“ įstatymams, t.y. tam, ką reiktų apeiti – tyliai, be triukšmo. Tačiau laimei, aplinka pasikeitė. Dėl to turime įgauti kitokio pobūdžio „skiepą“ - sugebėti jausti asmeninę atsakomybę atlikti tai, kas privaloma pagal galiojančius įstatymus. Juolab, kad dirbant ir gyvenant Šveicarijoje – šalyje, kur įsteigta LR ambasada (norisi tikėti, kad krizės metu ji nebus uždaryta), tai atlikti visiškai paprasta. Ir nelaukime neišvengiamai „degančios“ situacijos – atlikim kas priklausoma iš karto po to, kai gyvenime įvyksta asmeniniai pokyčiai. Tuomet išvengsime stresinių situacijų ir mes ir Jūs. Mes visi ambasadoje pasirengę atsakyti į Jums rūpimus klausimus!

Puikios pavasario nuotaikos priešvėlykinyje laikotarpyje bei laimingų kelionių tiems, kas keliaus tėviškėn ar dar toliau!

Jūsų konsulė, LR ambasada Berne

Europos kraštų Lietuvių bendruomenių pirmininkų suvažiavime pagrindiniu klausimu tapo TMIDo reorganizacija

JŪRATĖ CASPERSEN

Šių metų sausio 30 d. - vasario 1 d. jau trečią kartą Hüttenfelde, Vokietijoje, buvo susitikę Europos kraštų Lietuvių bendruomenių (ELB) pirmininkai. Aptartos pagrindinės temos, kurios mums buvo svarbios, ir iškilę klausimai dėl praktinių Lietuvos institucijų bei užsienio lietuvių organizacijų bendradarbiavimo.

Suvažiavime dalyvavo Užsienio reikalų

ministras Vygaudas Ušackas, URM Politikos planavimo departamento ambasadorė ypatingiems reikalams (atsakinga už užsienio lietuvių) Violeta Motulaitė, URM Konsulinio departamento direktorius Vytautas Pinkus, PLB valdybos pirmininkė Regina Narušienė ir kiti Lietuvos valdžios ir diplomatinės atstovai.

Po dviejų dienų įtemptų diskusijų, ELB pirmininkai parašė Rezoliuciją, kurioje išdėstė savo prašymus, į kuriuos

Lietuvos institucijos būtinai turėtų atkreipti dėmesį:

1. Konsulinės paslaugos: buvo prašoma, kad nebūtų reikalaujama versti asmens dokumentų į lietuvių kalbą iš pagrindinių Europos kalbų. Taip pat buvo prašoma teikti elektronines konsulinės paslaugas, t.y. suteikti galimybę užsakyti ir gauti reikiamas pažymas ar kitus dokumentus internetu.
2. Pilietybės klausimas: gynėme poži-

ciją, kad siekiame ne dvigubos pilietybės, o prigimtinės teisės į Lietuvos pilietybę, kuri yra garantuojama Lietuvos Respublikos Konstitucijoje. Būtina ieškoti galimybių įstatymu ginti kiekvieno lietuvių prigimtine teisę.

3. Užsienio lietuvių politinio aktyvumo klausimu: reikalinga tobulinti dabartinę rinkimų įstatymą. Siūlyta įkurti atskirą rinkimų apygardą užsienyje gyvenantiems lietuviams. Taip pat suteikti galimybę balsuoti internetu.

4. Dėl TMIDo skiriamų lėšų užsienio lietuvių projektams: atsižvelgiant į tai, kad 2009 m. 37% sumažėjo Lietuvos skiriama parama užsienio lietuvių projektams, buvo siūloma persvarstyti prioritetinių veiklos sričių rėmimo tikslumą ir efektyvų lėšų panaudojimą, suteikiant pirmenybę lituanisti-

departamentą prie LRV.

Labiausiai užsitęsė diskusijos dėl TMIDo reorganizacijos. Jau anksčiau ELB rašytas kreipimasis (2008.12.12) buvo nusiųstas LR Prezidentui, LR Ministrui Pirmininkui ir LR Seimo pirmininkui (pareikšimą galite surasti ŠLB tinklapyje www.lietuviai.ch), kur buvo išreikštas susirūpinimas dviem pagrindiniais aspektais toje reorganizacijoje: pirmiausia - Užsienio lietuvių reikalų departamentas turi likti prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir pavaldus Ministrui Pirmininkui, ir antra - kad TMIDo darbuotojai, atsakingi už užsienio lietuvių reikalų koordinavimą, būtų automatiškai perkelti į naująją struktūrą, nes taip siekiama išsaugoti įgytą įdirbį ir mūsų bendradarbiavimo gerąją patirtį.

Susirinkę į ELB pirmininkų suvažiavimą

dinuos su užsienio lietuvių reikalais susijusių institucijų veiklą.

Antras svarbus aspektas, kad Užsienio lietuvių reikalų departamentas (dabar TMIDo užsienio lietuvių skyrius) bus ne prie LRV, o prie Užsienio reikalų ministerijos. Tai reiškia, kad Užsienio lietuvių reikalų departamentui vadovaus generalinis direktorius ir jis bus tiesiogiai pavaldus Užsienio reikalų ministrui.

EKB savo Rezoliucijoje pažymėjo, kad nuodugnai apsvaistys šį projektą, pasakelbs visoms Pasaulio lietuvių bendruomenėms ir pateiks savo nuomonę.

Bendra PLB nuomonė siūlomam projektui

Pirmiausiai prašome, kad sprendimai ir pasiūlymai, kaip plėtoti LR Vyriausybės ir institucijų ryšius su užsienio lietuvių, būtų derinami su PLB prieš juos priimant.

Antra, PLB sutinka su siūlymu suformuoti 8+8 Užsienio lietuvių reikalų tarybą, vadovaujamą Ministro Pirmininko, bet nesutinka, kad Užsienio lietuvių reikalų departamentas būtų pavaldus Užsienio reikalų ministerijai.

Pastarasis aspektas lyg ir nuvertina užsienio lietuvių, prilygindama juos užsieniečiams. Viena ministerija negali atstovauti užsienio lietuvių reikalams, nes jos kompetencija yra per siaura. Tokius klausimus, kaip lietuvių tautinio tapatumo išlaikymas, lituanistinis švietimas, kultūrinis Lietuvos paveldas užsienyje ir panašios sritys, kurios yra esminės lietuvių bendruomenių veikloje, yra virš Užsienio reikalų ministerijos kompetencijos ribų.

Ar pasitvirtins lietuvių liaudies išmintis - šuns balsas neina į dangų?

Kalbant apie Užsienio lietuvių reikalų departamentą pavaldumą - tikrai ne. Nebuvo sureaguota ir į Europos kraštų Lietuvių Bendruomenių kreipimasi į Lietuvos valdžios atstovus (aukščiau minėtą), kur buvo prašoma palikti departamentą prie LRV ir išdėstytos mūsų pasiūlymo priežastys. Be jokio pasitarimo su PLB, Vyriausybės programa buvo pristatyta LR Seimui, kuris patvirtino nutarimu (Nr. XI-52). Šis patvirtinimas įgijo teisinį statusą ir tada buvo parašytas Valstybės ryšių su užsienio lietuvių politikos įgyvendinimo projektas. Mūsų nuomone, seka turėjo būti atvirkštinė - pirmiausia pateikiamas projektas, diskutuojamas, suderinami skirtumai tarp abiejų pusių ir tada pateiktas LR Seimui. Užsienio reikalų ministras nedviprasmiškai mus patikino, kad LRV

Nukelta į 10 psl.

Europos šalių lietuvių bendruomenių pirmininkai ir Lietuvos politikos atstovai. Viduryje—LR Užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas. Europos lietuvių kultūros centro nuotr.

niam švietimui ir tiems projektams, kurie sukuria pridėtinę vertę.

5. Atsiskaitymas už skirtas lėšas: buvo prašoma supaprastinti atsiskaitymo už projektines lėšas tvarką, nereikalauti atsiskaitymo dokumentų vertimo į lietuvių kalbą iš populiariausių Europos kalbų.

6. Suvažiavimo dalyviai parėmė PLB siekius, kad Valdovų rūmuose būtų skirta menė užsienio lietuvių veiklai reprezentuoti.

7. TMIDo reorganizacijos klausimas: atskyrus Tautinių mažumų nuo Išeivijos klausimų koordinavimo institucijas, įkurti atskirą **Užsienio lietuvių reikalų**

dar nebuvome gavę atsakymo į mūsų kreipimąsi, bet žinojome, kad Užsienio reikalų ministras atvyko su konkrečiu pasiūlymu – **Valstybės ryšių su užsienio lietuvių politikos įgyvendinimo projektu**.

Projekte yra du pagrindiniai siūlymai: už Valstybės ryšius su užsienio lietuvių bus atsakinga **Užsienio lietuvių reikalų taryba**, kuri bus vadovaujama Ministro Pirmininko. Ji bus sudaryta iš 16-kos žmonių - aštuonių pagrindinių ministerijų, susijusių su užsienio lietuvių reikalais, ministrų ir aštuonių PLB atstovų. Ši Taryba rinksis 2-4 kartus per metus ir numatys valstybės strategines veiklos kryptis ryšių su užsienio lietuvių srityje ir koor-

Atkelta iš 9 psl.

priimtas nutarimas nebus atšauktas.

O štai ištrauka šiuo klausimu iš informacijos skyriaus LR Vyriausybės svetainėje:

"Vyriausybės pasitarime nuspręsta, jog būtina skirti žymiai didesnę dėmesį tautinių mažumų ir išeivijos problemoms, efektyviau, racionaliau panaudoti šiai svarbiai sričiai skiriamas lėšas ir žmogiškuosius išteklius. Nutarta, jog nuo šiol strateginę politiką formuos Ministro pirmininko vadovaujamos komisijos, kurios bus sukuriamos ir rinksis kiekvienam atskiram iškilusiam klausimui spręsti.

Tiek Užsienio reikalų, tiek Kultūros ministerijose darbą su išeivija ir tautinėmis mažumomis kuruos viceministrai. Siekiant optimizuoti valdymą ir taupant biudžeto lėšas, pasitarime Vyriausybė pritarė Saulėlydžio komisijos siūlymui reorganizuoti Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą prie Vyriausybės ir Lietuvių grįžimo į tėvynę centrą, kuriuose buvo 37,5 etatai. Bus sutaupyta 19 etatų ir apie 1 mln. litų. Prie Vyriausybės veikiančio departamento teisės ir pareigos išdalijimo būdu bus perduotos Užsienio ir Kultūros ministerijoms. Užsienio reikalų ministerijai bus perduotos užsienio lie-

tuvių reikalų koordinavimo funkcijos padidinant pareigybių skaičių iki 10 – ties, o Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras bus likviduotas. Kultūros ministerija koordinuos tautinių mažumų klausimus, padidinant didžiausią leistiną skaičių iki 8 pareigybių. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento reorganizavime dalyvaujančioms valstybės institucijoms ir įstaigoms pavesta iki balandžio 6 d. parengti reorganizavimo sąlygas, parengti ir pateikti Vyriausybei teisės aktų projektus."

Taigi, kviečiame visus diskutuoti toliau ir pateikti projektui savo siūlymus.

90 procentų - malonumo, 10 procentų - darbo. Ar atvirkščiai?

MILDA MATULAITYTĖ FELDHAUSEN

Taip savo kalbą pradėjo p. Christoph Meier, Verslo inovacijų tinklo Platinn direktorius, Fribūre sveikindamas Lietuvos įmonių atstovų misiją Šveicarijoje.

Direktorius, matyt, pirmąjį vakarą nenorėjo smarkiai išgąsdinti verslininkų, kadangi buvo greičiau atvirkščiai – ne tik 90, bet ir visas šimtas procentų darbo. Keturios Lietuvos firmos: UAB „Altechna“, atstovaujama dr. Ginto Šlekio, IĮ „IGIS“, atstovaujama Reginos Kriščiūnienės ir Lidijos Šiaučiūnienės, UAB „Elekromontuotojas“ atstovaujamas Gintaro Vildos, bei UAB „Plamega“ – Martyno Žvigačio, per dvi dienas susitiko su trylikos įmonių ir firmų, esančių šešiuose Šveicarijos miestuose, atstovais. Delegaciją globojo Fribūro Prekybos rūmai – jų prezidentas p. Charles Philott bei Platinn prezidentas, p. Paul - Albert Nobs.

Rengiant Lietuvos įmonių misiją dalyvavo Europos verslo ir inovacijų tinkle (Enterprise Europe Network) veikiantis VšĮ Lietuvos inovacijų centras ir partneriai iš Šveicarijos – inovacijų tinklas Platinn, mokslinių tyrimų ir inovacijų paramos centras Euresearch bei Lietuvos – Šveicarijos Prekybos rūmai.

„Šia misija siekiama suaktyvinti Lietuvos ir Šveicarijos įmonių technologinę partnerystę, užmegzti ilgalaikius, strateginius santykius. Vizitas ypatingas tuo, kad tiek Lietuvos, tiek Šveicarijos įmonės jau prieš atvykdamos gerai žinojo, kokių partnerių reikia verslo plėtrai“ – sakė dr. A. Sutkus, Lietuvos inovacijų centro projektų vadovas. – „Tikiuosi, kad kontaktai ir pokalbiai virs konkrečiais verslo inovacijų projektais“.

2008–ųjų metų gruodį Fribūre įkurtų Lietuvos – Šveicarijos Prekybos rūmų prezidentas Dimitri de Faria e Castro taip pat džiaugėsi šia tikslinga misija, pabrėždamas, kad tai tik sėkmingo darbo pradžia – tolimesni projektai jau numatyti.

„Kodėl Šveicarija?“ – verslininkams teko ne kartą atsakyti į šį klausimą. P. M. Žvigačio pastebėjo, kad kol kas Šveicarija Lietuvai yra „terra incognita“: Lietuva glaudžiai bendradarbiauja su įvairiomis Europos Sąjungos šalimis, tačiau su Šveicarija yra vykdoma dar labai mažai pro-

jektų. Kaip tolimesnį pavyzdį jis pateikė Skandinavijos šalis, kuomet viskas prasidėjo nuo kultūrinių mainų, kurie ilgainiui peraugo į tvirtus ekonominius ryšius.

Vizitą vainikavo išvyka į tradicinį šveicarišką restoraną esantį šalia viduramžių pilies Gruère, kur p. Meier pakvietė Lietuvos verslininkus pasivaišinti raklete (raclette) ir fondiu (fondue). Tačiau net ir valgant buvo toliau diskutuojama apie bendradarbiavimo svarbą, bendrus ateities projektus, taip suderinant darbą su malonumu.

Lietuvos-Šveicarijos Prekybos rūmų prezidentas Dimitri de Faria e Castro šnekučiuojasi su Altechnos direktoriumi dr. Gintu Šlekiu. Arvydo Suikaus nuotr.

ŠLB dovana Lietuvai – apybraižų knyga „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“

JŪRATĖ CASPERSEN

Vienas iš ŠLB projektų, skirtų Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui yra bendruomenės narių parašyta apybraižų knyga „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“. Aštuoni Šveicarijos lietuviai – dr. Audrius Alkauskas, Diana Brunner, Jūratė Caspersen, Eglė Kačkutė, Jurgita Kopitkovienė, Virginija Siderkevičiūtė, Gražina Staniūtė Hogapian ir Janina Irena Survilaitė Vaitkevičienė – susibūrė ir kartu bei atskirai praėjo net 12 lietuvių rašytojų takais ir pėdsakais Alpių šalyje. Sugrįžimų apybraižose – Jonas Mačiulis – Maironis, Jurgis Baltrušaitis, Jonas Biliūnas, Marija Pečkauskaitė – Šatrijos Ragana, Vincas Mykolaitis Putinas, Salomėja Nėris, Sofija Čiurlionienė – Kymantaitė, Balys Sruoga, ir keturi šiuolaikiniai lietuvių rašytojai – Jurgis Kunčinas, Sigita Geda, Marcelijus Martinaitis ir Janina Irena Survilaitė. Knygos sudarytoja ir projekto vadovė – ŠLB valdybos pirmininkė Jūratė Caspersen. Knygoje yra daug istorinių ir šiuolaikinių nuotraukų, ištraukų iš rašytojų laiškų ir dienoraščių, jau skelbtos ir dar niekur nepublikuotos informacijos. Knyga šiuo metu dar yra verčiama į vokiečių kalbą, nes mūsų tikslas buvo ne tik sugrąžinti Lietuvai jos išsibarščiusį istorinį, kultūrinį ir literatūrinį paveldą, bet ir suteikti galimybę šveicarams susipažinti su lietuvių rašytojų pėdsakais jų žemėje, lankymosi čia įtaką rašytojų gyvenimui ir kūrybai.

Tikimės, kad iki vasaros didžiųjų Tūkstantmečio iškilmių mūsų knyga išvys pasaulį ir mes galėsime įteikti savo dovana Lietuvai garbingo jubiliejaus proga. Skelbiame ištrauką iš knygos pristatymo.

Mieli skaitytojai,

Jūsų rankose – sugrįžimų apybraižos, kuriose pasakojama apie lietuvių rašytojų viešnages Šveicarijoje nuo XIX a. paskutinio dešimtmečio iki Antrojo pasaulinio karo, ir apie kelis šiuolaikinius rašytojus, kurie šioje šalyje lankėsi po 1990 metų Nepriklausomybės atkūrimo. Šios knygos pasirodymas – tai Šveicarijos lietuvių bendruomenės narių dovana Tėvynei jos vardo paminėjimo 1000-mečio proga.

Eidami lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje aiškiai jautėme, kad keliaujame įkandin savo tautos šviesuolių. Mūsų tikslas tapo tuos takus surasti, juos pažymėti,

užfiksuoti ir grąžinti Lietuvos literatūriniam, istoriniam ir kultūriniam paveldui. Ne mažiau ir degame noru supažindinti šveicarų visuomenę su lietuvių rašytojų buvimo Šveicarijoje ženklais.

Šveicarija yra viena Europos šalių, kurioje įvairiais amžiais skirtingais tikslais lankėsi ir gyveno daug lietuvių. Anksčiausiai yra užfiksuoti XVI a. pradžioje mokslo ir žinių siekiantys Lietuvos didikai. Bazelio universiteto imatrikuliacijos dokumentuose randamos Radvilų, Kiškų, Valavičių, Tiškevičių ir kitų lietuvių pavardės. Čia rasdavo prieglobstį visokio persekiojimo aukos: politinio, religinio ar mokslinio. Po 1863 m. sukilimo Šveicarijoje apsigyveno net keletas garsių LDK bajorų, tokių, kaip B. Pilsudskis ir grafas Z. Plateris.

Prieš Pirmąjį pasaulinį karą ir tarpukariu Šveicarijoje net kelios dešimtys lietuvių studentų būrėsi į organizacijas prie Fribūro, Ciuricho ir Berno universitetų, kur buvo puoselėjama organizuota tautinė veikla. Šalyje veikė keletas politinių komitetų ir informacinių centrų, jie atliko didžiulį lietuviybės skleidimo darbą. Ši sugrįžimų apybraižų knyga yra kuklus bandymas surinkti bent kelių lietuvių rašytojų buvimo ženklus, pastudijuoti jų lankymosi Šveicarijoje tikslus, praeiti jų takais, apžvelgti Alpių šalyje gimusių kūrinių, pamėginti išvelgti, kokią reikšmę pastarosios viešnagės turėjo aptariamų rašytojų gyvenimui ir jų kūrybai.

Knygoje rašome apie aštuonis lietuvių rašytojus, kurie lankėsi Šveicarijoje nuo XIX a. pabaigos iki Antro pasaulinio karo. Pasirinkome tuos, kurie neemigra-

Knygos rašytojai prie namo Ciuricho senamiestyje, kuriame gyveno Jonas Biliūnas - Audrius Alkauskas, Gražina Staniūtė Hagopian, Jūratė Caspersen ir Virginija Siderkevičiūtė. Dianos Brunner nuotr.

vo, o okupacijos metais gyveno ir dirbo Lietuvoje.

Griuvus geležinei uždangai, lietuviai vėl dėl įvairių tikslų traukia į Šveicariją. Čia galima pasisemti jėgų ir kūrybinio įkvėpimo, pasigrožėti dar nenusiaubta gamta ir kalnų didybe, pasigėrėti žmogaus sukurta geroje ir demokratija, pamatyti, kaip aukštai yra vertinama ir atkakliai ginama žmogaus asmeninė laisvė. Knygoje rašome apie tris nuo 1990 m. visuomeniniais, moksliniais ar kūrybiniais tikslais Šveicariją lankiusius lietuvių rašytojus bei vieną aktyvią bendruomenės narę, priklausančią išeivijos rašytojų gretoms. Mūsų kūrybinio darbo grupę sudarė

Nukelta į 12 psl.

Atkelta iš 11 psl.

aštuoni Šveicarijos lietuvių bendruomenės nariai – įvairių specialybių ir skirtingo amžiaus lietuviai. Kiekvienam buvo suteikta laisvė pasirinkti savo žiūros kampą, įvertinant konkretaus rašytojo gyvenimo atkarpą Alpių šalyje. Kiekvienas autorius turėjo aiškius kriterijus: J. Biliūno pėdsakais praėjo jo žemietis anykštėnas, V. Mykolaičio-Putino takais pražingsniauvo jo „sielos antrinė“ mūsų bendruomenėje, S. Čiurlionienė-Kymantaite itin susidomėjo Vakarų Europos moterų rašytojų tyrinėtoja. Šatrijos Ragana domėjosi šveicarų gyvenimo stiliumi. Jos takais praėjusi autorė norėjo palyginti, kaip M. Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos laikų Ciurichas ar Fribūras pasikeitė per šimtmetį. Norėdami išlaikyti mūsų autorių pasakojimų autentiškumą, pernelyg nevienodiname apybraižų stilius, vienur jis – laisvas literatūrinis, kitur – panašus į mokslinį. Kiekvienos dalies pradžioje pateikėme trumpą rašytojo biografiją. Ji

Knygos rašytojai keliavo Balio Sruogos takais prie Aletsch ledyno: Jūratė Caspersen, Diana Brunner, Audrius Alkauskas, Gražina Staniūtė Hagopian ir Virginija Siderkevičiūtė. D. Brunner nuotr.

skirta gal daugiau šveicarų skaitytojams, kuriems trumpas rašytojo gyvenimo apra-

šymas suteiks glaustų žinių apie asmenybę ir konkretaus laikotarpio Lietuvą; padės suvokti, kokio lygio lietuvių asmenybės ir su kokiais tikslais lankėsi jų šalyje.

Kuo svarbus šis projektas Šveicarijos lietuviams, rašiusiems lietuvių rašytojų sugrįžimų knygą? Pirmiausia, tautinio identiteto įtvirtinimu, teisėta galimybe ir būdu didžiulis savo tautos garsiais žmonėmis. Rinkdami knygai medžiagą dar sykį įsitikinome, kad lietuvių čia jau nuo seno būta ir gyventa, Šveicarijoje brendo Lietuvos tautinis sąmoningumas, šioje šalyje mokslo siekė daugelis Lietuvos šviesuolių, iš čia į Lietuvą parkeliavo pirmosios nepriklausomos Lietuvos moterys – daktarės kurti naujos Europos valstybės. Visa tai daro mums Šveicariją brangią. Ši istorinė ir kultūrinė atmintis kartu su lietuvių kalba yra mūsų, Šveicarijoje gyvenančių lietuvių, tapatumo garantas, suteikiantis mums atsparumą prieš nutautėjimą, skatinantis tautinės vienybės jausmą.

Kristina Sabaliauskaitė pristatė savo debiutinį romaną „Silva Rerum“

VIRGINIJA SIDERKEVIČIŪTĖ

Antrasis šių metų literatūros klubo susitikimas kovo 20 dieną buvo ypatingas – jame dalyvavo ir aptariamos knygos „Silva Rerum“ autorė, Londone gyvenanti 34 metų menotyrininkė ir žurnalistė Kristina Sabaliauskaitė.

Kad skaitysimė šią knygą ir kviesime autorę į literatūros vakarą, buvo nutarta sausio gale, o vasario pradžioje mus pasiekė džiugi žinia iš Lietuvos – rašytojai už jos debiutinę knygą įteikta pirmoji leidyklos „Tyto alba“ įsteigta vardinė Jurgos Ivanauskaitės premija „Už laisvą, atvirą ir drąsią kūrybinę raišką“. Mums tai buvo įrodymas, kad renkamės aptariamams „teisingas“, tikrai dėmesio vertas, išliekamąją vertę turinčias knygas.

Į susitikimą su K. Sabaliauskaite susirinko dešimt klubiečių. Viena skaitytoja atvažiavo net iš Vokietijos (Mannheimo), kad galėtų pabendrauti su rašytoja. Klubas narės ne tik pačios skaitė romaną, bet per trumpą laiką išplatino daugiau nei 30 „Silva Rerum“ egzempliorių.

Jūratei Caspersen susisiekus su rašytoja, pastaroji buvo maloniai nustebinta Šveicarijos lietuvių bendruomenės literatūros klubo dėmesio ir maloniai sutiko pristatyti savo romaną. Ji pavadino šį pakvietimą simbolišku, nes gana didelė „Silva Rerum“ dalis yra parašyta būtent Šveica-

rijoje, begyvenant atsiskyrus nuo pasaulio mažame kalnų kaimelyje Vals.

Vakarą pradėjo K. Sabaliauskaitė, suteikdama galimybę susirinkusioms skaitytojoms dirstelėti į romano rašymo užkulisius. Autorė atskleidė kai kuriuos šaltinius ir dokumentus, kuriais ji rėmėsi rašydama, parodė jų nuotraukas; papasakojo, kad rinkdama medžiagą dirbo ne tik Vilniaus, bet ir Krokuvos bei Varšuvos senųjų aktų archyvuose, gilinosi į bajorų laiškus, lenkų istorikų darbus, mininčius Vilnių; pravertė ir per dešimt studijų metų sukauptos žinios. Berašydama romaną K. Sabaliauskaitė laikėsi grožinės literatūros „dietos“, kurią ji sunkiai ištverusi, nes labai mėgstanti skaityti. Taip ji stengėsi išvengti patinkančių autorių rašymo stiliaus įtakos. Įkvėpimo šaltiniais rašytojai tapo barokinė muzika bei menas ir, žinoma, Vilnius – jos vaikystės ir paauglystės miestas, su savo padavimais, legendomis ir barokine architektūra. Mintis romane atgaivinti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės praeitį kilo, nes K. Sabaliauskaitė jautusi neišsakytą apmaudą, kad istorija yra pasiekiamą tik profesionalams arba tiesiogiai tuo besidomintiems. Anot autorės, Lietuva turi įdomios bajorų istorijos, kuri plačiai visuomenei yra mažai žinoma ir apnešta užmaršties dulkėmis. Tam yra daugelis priežasčių – viena iš jų, kad LDK bajorai buvę lenka-

kalbiai. XVI–XVIII a. tautinė tapatybė buvo grindžiama ne etnine tapatybe, o savęs – kaip piliečio, savos šalies atstovo – suvokimu. Taip pamažu išsirutuliojusi idėja pateikti istoriją įdomios istorijos pavidalu. Rašytoja pabrėžė, nenorinti sakyti, kiek romane yra literatūrinės išmonės ir kiek istorijos. Daug knygos herojų turi prototipus: bajorai Norvaišos, patrankadarys Delamarsas, universiteto profesorius, vienuolyno motinė. Jų istorijas supintos į vieną pasakojimą, kuris didžiąja dalimi yra fikcija, tačiau autorė teigė, kad kurdama romaną stengėsi nenutolti nuo to, kaip galėjo iš tikrųjų būti. K. Sabaliauskaitė stengėsi iš turimos informacijos fragmento atkurti logišką įvykių seką.

Silva Rerum (išvertus iš lotynų kalbos – „daiktų miškas“) – XVI–XVIII a. populiari, iš kartos į kartą perduodama Lietuvos bajorų giminės knyga, kurioje, be tokių reikšmingų gyvenimo įvykių kaip gimimo, vestuvių ir mirties datos, būdavo įrašomos ir sentencijos, eilėraščiai, per iškilmes sakyti tostai, sveikinimo kalbos, bažnyčiai paaukotų brangenybių sąrašai, išvardijamos dovanos ir net agurkų ragavimo receptai – žodžiu visa tai, ką rašančysis laikė vertu įamžinti ir perduoti būsimoms šeimoms kartoms. Rašytoja prisipažino savo rankose laikiusi porą tokių bajorų giminės knygų, kitas tekę matyti

užfiksuotas mikrofilmuose.

Skaitytojų užklausta apie romano kalbą, ilgus, dažnai per visą puslapį išibėgėjančius sakinius, nepaprastai pagavų, traukė įtraukiantį į pasakojimą stilių, užburiantį ritmą, autorė teigė taip bandžiusi perteikti barokiško pasakojimo tėkmės ritmą. Be to, ji mananti, kad rašymo metu skaityti tiesioginiai šaltiniai galejo šiek tiek paveikti knygos stilių. Ta barokinė kalba rašytojai pasirodė labai tinkama pasakoti apie XVII amžiaus bajorų gyvenimą. Jai buvę svarbu pabrėžti anų laikų aplinkos daiktiškumą. Juk daugelis žmonių sunkiai išsivaizduoja, kioje aplinkoje bajorai gyveno. Tą daiktiškumo ir medžiagiškumo pajautimą K. Sabaliauskaitė išsiugdžiusi dirbdama menotyrinį darbą, ieškodama informacijos šaltiniuose, archyvuose. Išmokusi iš vienos detalės atgaminti, tarkim, viso kambario vaizdą. Be to, ji perskaičiusi daug papročių istorijos knygų, kurios padėjo sužinoti net tokius dalykus, kur anų laikų bajorai namuose laikė prieskonius ar kaip atrodė tualetas.

K. Sabaliauskaitė atsisakiusi dialogų, nes negalėjusi išsivaizduoti kalbos, kokia galėjo kalbėti anų laikų žmonės. Kad ir romane aprašoma Norvaišų šeima – ji rašytojos nuomone galėjusi kalbėti žemaitiškai, bet rašiusi tikrai lenkiškai. O koku žargonu kalbėjo XVII amžiaus Vilniaus studentai? Jų kalboje, matyt, pasitaikydavo ir lenkiškų, ir lietuviškų, ir lotyniškų, ir slaviškų žodžių. Atsisakydama dialogų ir įdėdama Norvaišų šeimos istoriją į pasakotojo lūpas, autorė manė galėsianti išsaugoti baroko epochos autentiškumą. Antra vertus, šeimos istorijos yra perduodamos iš lūpų į lūpas, tad rašytojos nuomone, joms perteikti labiausiai ir tinka saktė. Tam telieka pritarti – ne vienas iš perskaičiusių romaną prisipažins, kad autorės meistriškai sukurtas pasakojimo tonas yra toks, lyg besėdint prie židinio klusytumeisi senolės porinamos saktės, jos pačios kadaise išgyventų ar girdėtų istorijų.

Skaitytojoms parūpo sužinoti, koku būdu autorėi pavyko įsijausti ir aprašyti baroko epochos žmogaus pasaulėjautą – juk tai bene dar sunkesnė užduotis, nei atkurti anų laikų kalbą. K. Sabaliauskaitė sakė, dažnai girdinti tokį skaitytojų klausimą, tačiau nemananti, kad yra neįmanoma atsekti barokinio žmogaus mąstyseną, susidaryti nuomonę apie virusias anais laikais aistras, išsiaiškinti vyro ir moters tarpusavio santykius. Tam ji radusi ir nemažai tiesioginių šaltinių: dienoraščių, laiškų, memuarų, užrašytų, pavyzdžiui su

vienulynu susijusių pasakojimų: merginų ištėjimo į vienuoles, jų pabėgimo iš ten istorijos. Netgi ir bajorų kilmės knygose apstu detalių, leidžiančių žvilgtelėti į ano meto žmogaus vidinį ir emocinį pasaulį – šalia pirkimo, pardavimo sutarčių, galima rasti ir emocinę būklę atskleidžiančių įrašų. Ji įsitikinusi, kad baroko epochos žmonės buvo labai panašūs į mus: nors skyrėsi jų kalba, manieros, jie buvę žymiai pamaldesni – patirtis, jausmai gi buvę tokie, kaip ir šiandieninio žmogaus. Rašytoja sakė ir pati nustebusi, kad baroko epochos žmogus toks panašus į mus. Anot K. Sabaliauskaitės, kūdikį praradusios motinos skausmas XVII amžiuje emociškai nesiskiria nuo netekties skausmo XXI amžiuje. Autorė įsitikinusi, kad baroko epochoje galima išvelgti ir daug

Taigi, barokas nėra toks jau archaiškas, tereikia tik labiau įsigilinti ir galima jame išvysti daug paralelių su šiandiena. Besigilinant į praeities laikus, galima daug ką suvokti apie save ir dabartinį gyvenimą; gilinantis į Lietuvos istoriją, suprantame, kad nesame jau tokie novatoriški ir modernūs, kad per ištisus amžius egzistuoja tam tikra bendražmogiškų dalykų gija.

Užklausta apie romano žanrą, Kristina prisipažino, kad tai nėra tipiškas XIX a. istorinis romanas. Jame istoriniai faktai persipina su fikcija, literatūrine išmone, yra lengvo mistikos dvelksmo, tam tikros magijos, egzistencinės simbolikos, meilės istorijų. Kritikai priskiria romaną taip vadinamajam *roman à clef* žanrui. *Roman à clef* tai romanas, kurio herojai yra tik-

Lietuviškos knygos mylėtojos Vilija Bischoff Handschin, Gita Herzog, Jūratė Caspersen, Eglė Švilpaitė, Virginija Siderkevičiūtė, Irena Gügi, Janina Vaitkevičienė, knygos „Silva Rerum“ autorė Kristina Sabaliauskaitė ir Onutė Grigaitė. Ilonos Katkienės nuotr.

šiandienio gyvenimo fenomenų. Ji jau XVII a. įžiūrinti feminizmo ištakas. Barokinė moteris turėjusi tik dvi galimybes save realizuoti – ji galėjusi sėkmingai ištėkėti ir paaugoti savo gyvenimą šeimai, motinystei arba pasirinkti bene vienintelę alternatyvą šeimyniniam gyvenimui – tapti vienuole ir atsidėti sielos gyvenimui, tobulintis, gilinantis į kalbas, filosofiją. Taip ir darę intelektualinių ambicijų turinčios moterys, norėjusios pasiekti tam tikrą asmeninę pasirinkimo laisvę. Vyrai anuo metu turėję daug daugiau galimybių – jie galėję rinktis dvarininko, mokslininko, dvasininko, politiko, menininko karjerą.

rai gyvenę asmenys, jame yra paslėpti tam tikri „raktai“, padedantys įminti, kurie asmenys iš tikrųjų yra atvaizduoti. Šiam literatūros žanrui būdingas tam tikras dvipoliškumas: jį galima sutalpinti į romanui keliamus rėmus, kadangi pavaizduotas pasakojimas yra romano rašymo taisyklės atitinkanti, išgalvota istorija, kuri visgi pretenduoja į istorinę realybę ir tikrai gyvenusius asmenis, tačiau nenubrėžiama tiksli riba tarp autoriaus išmone ir istorijos faktų. Kritikų teigimu, *Silva Rerum* skiriasi nuo daugelio kitų

Atkelta iš 13 psl.

istorinių romanų, kuriuose autoriai įtraukia tik pavienius istorijos faktus, aprašo architektūrą, istorines aplinkybes ar atskirų šeimų istorijas, tačiau visos epochos išmanymas būna ribotas. Skaitant K. Sabaliauskaitės romaną, juntamas gilus baroko epochos pažinimas. Ji, būdama menotyrinkė, apjungia meno ir kultūros istorijos žinias su istoriniais faktais. Šis potencialas suteikia rašytojai tam tikro laisvumo, kuris paperka skaitytoją.

Nustebino tokia netikėta romano pabaiga. Baigus skaityti knygą kyla jausmas, kad tai dar ne visa istorija, kad ji dar turėtų tęstis. K. Sabaliauskaitė prasitarė, kad knygoje apstu klausimų, į kuriuos atsakymus rasti gali tik akyliausi skaitytojai. Ji palikusi ir daug atvirų klausimų, į kuriuos atsakymų šiame romane nėra. Rašytojos žodžiais tariant, knyga yra tokia kaip ir gyvenimas - užduodantis begales mįslių, paliekantis neatsakytus klausimus...

Netikėta knygos pabaiga irgi galima būtų prilyginti gyvenimo netikėtumams ir jo permainingumui. Rašant romaną autorė stengėsi atsisakyti fabulos konstravimo šablonų, nenorėjo klasikinio trilerio laimingos ar tragiškos pabaigos, vengė įtampos didinimo sekos. K. Sabaliauskaitė prasitarė turinti idėjų pratęsti pasakojimą, tačiau sakė negalinti pasakyti, kada pasirodysias tęsinys.

Belieka pasidžiaugti, kad K. Sabaliauskaitė su savo knyga „Silva Rerum“ Lietuvos skaitytojams, taip pat ir mums – užsienio lietuviams – praskleidė neperregimą istorijos uždaną ir suteikė nepakartojamą galimybę žvilgtelėti į LDK bajorų gyvenimą, priartino prie jų kasdieninių rūpesčių, godų, parodė, kad ano meto pasaulis buvo kupinas ne tik žygdarbių, kovų, laimėjimų ir netekčių – jame būta ir daug gilių jausmų, meilės, aistrų. Su nekantrumu lauksime pasirodančio tęsinio.

Laukiamos „Rato“ pamokėlės

RENATA ALIŠAUSKIENĖ

„Mama, kada bus mokyklėlė „Ratas“? „Ar ten susirinks visi mano draugai?“ Štai tokius klausimus artėjant kiekvienam savaitgaliui užduoda mano dukrytė Ugnė. Ji pradėjo lankyti šią mokyklėlę nuo pat jos įsikūrimo pradžios 2008 metais. Ugnei (ir jos tėveliams) „Ratas“ yra mokyklėlė, o ne darželis, nes mūsų mergytei net puspenktų metų!

Tik išgirdusi apie idėją organizuoti tokią mokyklėlę, labai nudžiugau.

Kodėl? Pirmiausia, kad Ugnė galės lietuviškai bendrauti su savo bendraamžiais, nes lankė prancūzakalbį darželį, o nuo praėjusio rugsėjo – parengiamąją mokyklą prancūzų – anglų kalbomis.

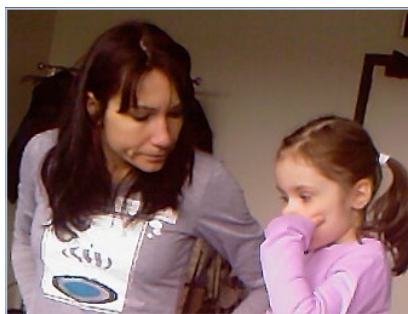
Kita ne mažiau svarbi priežastis buvo noras savo dukrai duoti tai, ką daugelis mūsų turėjome vaikystėje - lietuviškas daineles ir žaidimus, kurių mokosi vaikai Lietuvoje. Kaip matote, mano lūkesčiai buvo visiškai pateisinti. Dabar Ugnė skaičiuoja savo piršteliu kiekvieną pavadinimą atskiru vardu, kaip išmoko pamokėlių metu. Taip pat labai išdidžiai deklamuoja linksmą eilėraštuką apie du batų, kurių vienas kažkodėl pradingo...

O kur dar visi rankdarbiai, kuriuos su vaikais ir neblėstančio entuziazmo mokytoja Egle daro mokyklėlėje! Artėjant Užgavėnėms, visi kirpo, klijavo ir kitaip „

konstravo“ kaukes žiemai iš kiemo išvaryti, taip pat darbėlių kolekcijoje turime aibę piešinėlių, aplikacijų ir kitokių meno kūrinių.

Todėl labai labai ačiū mokytojai Eglei už pastangas ir entuziazmą, o vaikučiams – už jų norą dalyvauti!

Ir... kada bus kita pamokėlė?

Darželio „Ratas“ pamokėlių metu.

Ciuricho Beleviu aikštė

JANINA VAITKEVIČIENĖ

Su kabančia virš sniego bokštų saule –
Pati gražiausioji vieta pasauly!
Čia gulbių saskrydžiai darniam rate,
Žuvėdros baltos klykauja krante,
Baltutis moja Operos teatras...
Lyg pats dangus, kur stovi Petras!
Toks įvairus pasaulis ir prasmingas
Atsiveria man Beleviu aikštėj.-
Tarsi sėdėčiau kosminėj lėkštėj
Ir iš viršaus ramiai stebėčiau
Margiausią šio pasaulio spiečių,
Kur santykiai visų be galo idealūs,
Kai darnoje gyvena turčiai, asocialūs.
Kasryt pasveikina benamių „tūzų laivas“:
Trys jau paėmę, vienas blaivas...
Jaunėlio kaktoje didžiulis guzas,
Net gailisi teatro baltos mūzos.
Čia tikras vyrų komunizmas!-
Patraukia – kiek paprašo organizmas.
Pavargęs Rudis guli ant suoliuko,
Prie stulpo barzdyla kanapę rūko,
Lėpaušis širyt ypatingai doras,
Prie kojų miega Labradoras.
Retriveris čia joks elitinis pramanas –
Vedžiojasi kiekvienas narkomanas.
Andreas lyg sraigytė trobą
Šalia patiesęs visą garderobą...
Taikingai Beleviu vyriai ypatingai
Švelnumo, meilės artimui nestinga.
Jie pasisveikina, pasiūlo gramą,
Gali prisėsti ar prigulti kaip pas mamą.
Ir apkamšys, apklostys... Niekad
nesušalsi.
Padės panešti, jeigu nepakelsi.
Taip nuoširdžiai jie kviečia. Susigraudini.
O Dieve!
Kad visi tokie širdingi būt su manimi!

Šveicarai užsienyje arba „penktoji Šveicarija“

DIANA BRUNNER

Kartais reikia labai nedaug – skaitai kokią laikraštį ir akį patraukia antraštė, sakinyš ar atskiras žodis. Taip buvo ir šįsyk: „Užsienio šveicarai. 2008 metais išvyko 8069 žmonės“ / „Auslandschweizer, 8069 wanderten 2008 aus“/. Jau ir anksčiau buvau skaičiusi apie šveicarus, masiškai emigravusius į Ameriką ir savo gyvenvietes pavadinę Liucerna ir kitais šveicariškai širdžiai artimais pavadinimais.

Įsikūrę svetimoje šalyje, jie, kaip ir visi kiti emigravusieji, bando neatitrūkti nuo tėvynės, renka į šventes, gamina savo šaliai būdingus maisto patiekalus (atsimenate Tilžės sūrį?). Lygiai taip pat gyvename ir mes, lietuviai, įsikūrę Alpių šalyje.

Tačiau grįžkime prie šveicarų emigrantų. Pagal statistiką, 2008 metų gruodžio pabaigoje užsienyje gyveno 676 176 šveicarai, tai yra 8069 žmonėmis daugiau, nei 2007-aisiais. Tai sudaro 10% visų gyventojų ir pagal žmonių skaičių galėtų būti ketvirtu pagal dydį kantonu po Ciuricho, Berno ir Vadt. Populiariausios emigrantų pasirinktos šalys – Prancūzija, Vokietija, JAV. Pastaraisiais metais net 20 proc. išaugo emigruojančių skaičius į Arabų Emiratus, 10 proc. – į Singapūrą ir Turkiją. Beveik ¾ visų emigravusiųjų yra dviejų šalių piliečiai.

Kas gi juos buria, vienija, organizuoja ir domisi jų veikla?

„Penktoji Šveicarija“ - taip vadinami šveicarai emigrantai. Jais rūpinasi užsienio šveicarų organizacija (Auslandschweizer-Organisation, trumpai ASO), įsteigta 1916 metais. Ji aprūpinta visomis moderniomis komunikacijų priemonėmis ir nuolat bendradarbiauja su Šveicarijos atstovybėmis, bendruomenėmis, klubais užsienyje ir žiniasklaida šalyje.

Keturis kartus per metus, penkiomis kalbomis leidžiamas laikraštis „Schweizer Revue“ (tiražas 408 tūkst. egz.), reguliarius naujienlaiškiai bendruomenėms ir klubams visame pasaulyje, internetinė svetainė keturiomis kalbomis – visa tai yra finansuojama fondų ir remiama Šveicarijos valdžios. Laikraštis nemokamai siunčiamas prisiregistravusiems šveicarams, nesvarbu, kuriame kontinente gyventų. Naujienlaiškis INFO 5 yra skirtas skleisti informaciją apie penktąją Švei-

Užsienio šveicarų aikštė Brunnen miestelyje prie Keturių kantonų ežero.
Nuotrauka iš internetinės svetainės www.aso.ch

cariją gimtojoje šalyje. Reguliariai aktualia informacija aprūpinami „užsienio šveicarų“ parlamentinės grupės nariai.

Panašiai kaip ir PLB Seimas Lietuvoje, užsienio šveicarų interesams atstovauja Užsienio šveicarų taryba – „der Auslandschweizererrat“ (ASR), žiniasklaidoje vadinamas „penktosios Šveicarijos parlamentu“. Jį sudaro 150 narių iš užsienio šveicarų bendruomenių ir asmenybės, susijusios su „penktąja Šveicarija“. Parlamentarai renkami vienos dienos posėdžiui pavasariais Berno rotušėje, nagrinėja ir tariasi dėl aktualių rūpimų klausimų. Antrąjį kartą metuose parlamento nariai susirenka į užsienio šveicarų kongresą, kuris vyksta kiekvienų metų rudenį. Ne sesijų metu penktojo parlamento vadovybė tvarko einamuosius reikalus.

Šveicarai yra atsargūs žmonės, tai matyti pagal tai, kiek ir kokių fondų jungiasi po ASO stogu.

Vienas jų – šveicariškų mokyklų užsienyje komitetas – skatina jaunųjų užsienio šveicarų išsimokslinimą, taip pat dirbdamas su šveicarų mokyklomis užsienyje, kurių yra net septyniolika, ir tarptautinėmis mokyklomis, kuriose dėsto šveicarai mokytojai.

1962 metais įsteigta draugija užsienio šveicarų jaunimo mokymo skatinimui / „Verein zur Förderung der Ausbildung junger Auslandschweizerinnen und

Auslandschweizer (AJAS)“ / rūpinasi jaunųjų užsienio šveicarų mokslo galimybėmis Šveicarijoje.

„Fondas jauniems užsienio šveicarams“ / „Stiftung für junge Auslandschweizer (SJAS)“/ siūlo 8 – 14 metų emigrantų vaikams vasaros ir žiemos stovyklas Šveicarijoje.

Tačiau rūpinamasi ne vien tik jaunimu. Užsienio šveicarų solidarinių fondų kooperatyvas „Soliswiss“, įkurtas 1958 m., iki maksimalios 150'000 frankų sumos dengia emigrantams nuostolius, jei netenka egzistencijos pagrindo dėl politinių įvykių šalyje.

Kitas fondas - Stiftung Schnyder von Wartensee – įkurtas 1950 metais buvusio Šveicarijos nacionalinio banko direktoriaus Charles Schnyder von Wartensee. Šis žmogus 20 metų be atlygio rūpinosi jam patikėta suma, kurią sudarė aukos ir rinkliavos. Į šį fondą gali kreiptis užsienio šveicarai, dėl gamtos katastrofų praradę savo turtą.

Du atskiri fondai rūpinasi pačios AS Organizacijos veikla - remia organizacijos politinę, idėjinę ir publicistinę veiklą, rūpinasi tos veiklos tęstinumu ir nepriklausomumu, finansuoja užsienio šveicarų specifinius projektus.

1991 metais įsteigtas dar vienas fondas - die Stiftung Auslandschweizerplatz

Nukelta į 16 psl.

Atkelta iš 15 psl.

Brunnen. Tais metais buvo švenčiamas Šveicarijos 700-jų metų jubiliejus ir šia proga fondas užsienio šveicarų vardu nupirko gabalą žemės prie pat ežero Brunnen miestelyje, kuris vadinamas "Užsienio šveicarų aikštė" ("Auslandschweizerplatz"). Simboliškai tokiu būdu kiekvienas svetur gyvenantis šveicaras turi gabalėlį žemės tėvynėje ir jo jungtis su tėvyne niekada nenutrūks.

Užsienyje veikia daugiau nei 750 įvairūs šveicarų draugijos ar kitos institucijos, kurios yra registruotos ASO. Tai humanitariniai klubai, folkloro grupės, sporto draugijos, prekybų rūmai, mokyklos ir t.t. Statutuose, lygiai kaip ir mūsų bendruomenėje, vienas iš pagrindinių tikslų – puoselėti savo šalies tradicijas ir santykius su tėvyne bei tautiečiais.

Beveik kiekvienoje šalyje yra įsikūręs šveicarų klubas ar draugija. Ne išimtis ir Baltijos šalys – Lietuvą, Latviją ir Estiją jungiantis šveicarų klubas „Schweizerverein Baltikum“, įkurtas 2006 metais.

Šveicarų bendruomenės Baltijos šalyse prezidentas Erich J. Gruebel. Nuotrauka iš internetinės svetainės www.swissinfo.ch

Vieną kartą metuose visi susirenka į visuotinį susirinkimą, vis keisdami susirinkimo šalį. Šiais metais jis vyks gegužės 22-23 dienomis Rygoje. Draugijai vadovauja Rygoje gyvenantis p. Erich Gruebel, viceprezidentas – Vilniuje gyvenantis p. Bruno Kaspar.

Šveicarai, kad ir kur begyventų, susiburia švęsti savo nacionalinės šventės rugpjūčio 1-ąją dieną. Iki šiol šveicarai Lietuvoje rinkdavosi Vilniuje esančiame apštališkajame nuncijate, kuriame iki š.m.

kovo mėnesio dirbo šveicaras arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbruggen.

Statistikos duomenimis, Lietuvoje gyvena 27 šveicarai, Latvijoje – 28 ir Estijoje – 42. Lietuvoje iš 27 šveicarų devyniolika turi vien tik Šveicarijos pasą, aštuoni turi dvigubą pilietybę; 10 iš jų yra vyrai, 4 moterys ir 13 vaikų.

Šveicarijos piliečių, gyvenančių Lietuvoje ir Latvijoje, konsulinius reikalus tvarko Šveicarijos ambasada Rygoje, Estija priklauso Helsinkio konsulatui. Nuo gruodžio mėnesio pasikeitė ambasados Rygoje šeimininkė – p. Anne Bauty paskirta nepaprastą ir įgaliotą ambasadore Uzbekistanui ir Kirchizijos Respublikai. Jos vietą perėmė iki šiol San José, saulėtoje Kosta Rikoje, dirbusi nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė Nuetzi (Nützi) Sulpizio.

*Trumpa statistika apie mus:
2008 metų gale Šveicarijoje oficialiais duomenimis gyveno 661 lietuvi.*

2009 metų renginių planai

SAUSIS

- 10 d. ŠLB valdybos posėdis. Meilen.
- 11 d. Lituanistinio darželio "Pagrandukas" susitikimas Ciuriche. *Jovita Zamarytė Fink.*
- 4 ir 18 d. Lituanistinio darželio "Ratas" pamokėlės Ženevoje. *Eglė Kačkutė.*
- 23 d. Lietuviškos knygos klubas. Kęstučio Navako „Du lagaminai sniego“ aptarimas. *Jūratė Caspersen.*
- 30 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. Nuo 19.00 val. *Aida ir Juozas Kurmanavičiai.*

VASARIS

- 8 d. Lituanistinio darželio "Pagrandukas" susitikimas Ciuriche. *Jovita Fink.*
- 8 ir 22 d. Lituanistinio darželio "Ratas" pamokėlės Ženevoje. *Eglė Kačkutė.*
- 21 d. Vasario 16-os minėjimas. Metinis ŠLB narių susirinkimas. ŠLB vėliavos šventinimas Ciuriche. *J. Caspersen ir D. Brunner.*
- 27 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*

KOVAS

- 1 d. Kopimas į Hoch Ybrig su sniego batais. *Jovita Zamarytė Fink.*
- 7 d. ŠLB valdybos posėdis Lozanoje.

- 8 ir 29 d. Lituanistinio darželio "Ratas" pamokėlės Ženevoje. *E. Kačkutė.*
- 13 d. Kovo 11-os minėjimas ir Sofijos Čiurlionienės - Kymantaitės pagerbimas Ženevoje. *Eglė Kačkutė.*
- 15 d. Lituanistinio darželio "Pagrandukas" susitikimas Ciuriche. *J. Fink.*
- 20 d. Lietuviškos knygos klubas. Ciurichas. Kristina Sabaliauskaitė pristato savo romaną SILVA RERUM. *Jūratė Caspersen.*
- 27 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*

BALANDIS

- Pradžią "Šveicarijos Lietuvių Žinios" Nr.14. *Diana Brunner.*
- 4 d. Margučių šventė Ciuriche "Pagranduke". *Jovita Zamarytė Fink.*
- 4 d. Margučių šventė Bazelyje. *Sonata Zabulionienė*
- 5 d. Margučių šventė "Rate" Ženevoje. *Eglė Kačkutė.*
- 22 d. Lietuvos vardo tūkstantmečio renginys. VU merginų choro VIRGO ir VU kamerinės muzikos ansamblio koncertas Basilique de Notre-Dame, Ženevoje. *Audrius Alkauskas.*
- 24 d. Penktadieninis lietuvių susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*
- 26 d. Lituanistinio darželio "Ratas"

pamokėlės Ženevoje. *E. Kačkutė.*

GEGUŽĖ

- 8 d. Lietuviškos knygos klubas. Kauno menininkų kūrybos vakaronė Ciuriche. *Jūratė Caspersen.*
- 9 d. Lietuviškos knygos klubas. Kauno menininkų kūrybos vakaronė Bazelyje. *Virginija Siderkevičiūtė.*
- 10 d. Lituanistinio darželio "Pagrandukas" susitikimas Ciuriche. *Jovita Zamarytė Fink.*
- 10 ir 31 d. Lituanistinio darželio "Ratas" pamokėlės Ženevoje. *E. Kačkutė.*
- 12 d. Kauno menininkų viešnagė Lugane. *Vitalija ir Gintautas Bertašiai.*
- 15 d. arba 20 d. Lietuvių penktadieninis susitikimas Ženevoje. *E. Kačkutė.*
- 29 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*

BIRŽELIS

- 14 d. Lituanistinio darželio "Pagrandukas" susitikimas Ciuriche. *Jovita Zamarytė Fink.*
- 14 d. Lituanistinio darželio "Ratas" pamokėlės Ženevoje. *E. Kačkutė.*
- 20 d. Joninės/ Rasų šventė Lozanoje. *Audrius Alkauskas.*
- 26 d. Penktadieninis susitikimas restorane Ciuriche „Fallender Brunnenhof“, A. Ir J. Kurmanavičiai.

LIEPA

- 19 d. Lituanistinio darželio susitikimas Ciuriche. *Jovita Zamarytė Fink.*
31 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*

RUGPJŪTIS

- 28 d. Lietuvių penktadieninis susitikimas Lozanoje. *Audrius Alkauskas.*
28 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*

RUGSĖJIS

- Pradžia ŠLB valdybos posėdis.
18 d. Lietuviškos knygos klubas. Pascal Mercier „Naktinis traukinys į Lisaboną“ ir Anelės Butkuvienės „Garsios Lietuvos moterys“ aptarimas. *Jūratė Caspersen.*
25 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*

SPALIS

- apie 18 d. Lietuvos vardo tūkstantmečio renginys. Prof. Juozo Ereto (Joseph Ehret) „Tūkstantmečio šveicaro“ pagerbimo ir įamžinimo šventė Bazelyje. *J. Caspersen ir V. Siderkevičiūtė.*

27 d. Susitikimas su prof. Vytautu Landsbergiu Berne. Paskaita „20 metų nuo lūžio Rytų Europoje“. *Laima Maldūnaitė Christ.*

30 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*

LAPKRITIS

- 6 d. Lietuvių penktadieninis susitikimas Ženevoje. *Eglė Kačkutė.*
20 d. Lietuviškos knygos klubas. *Jūratė Caspersen.*
27 d. Penktadieninis susitikimas restorane „Fallender Brunnenhof“ Ciuriche. *A. Ir J. Kurmanavičiai.*
Pabaiga „Šveicarijos lietuvių žinios“ Nr. 15. *Diana Brunner.*

GRUODIS

- 5 d. Advento šventė Berne. Kirchgemeinde Markus, Tellstr. 35. *Laima Maldūnaitė Christ.*

Organizatorių kontaktai:

Audrius Alkauskas, 079 248 39 92, audrius.alkauskas@epfl.ch ;
Gintautas Bertašius, swidens@bluewin.ch
Diana Brunner, 056 611 18 40, baltija@gmx.ch ;
Jūratė Caspersen, 076 330 92 00

jurate@caspersen.ch ;
Eglė Kačkutė, 079 429 06 13, ekackute@gmail.com ;
Aida Kurmanavičienė, aida@digisono.ch
Laima Maldūnaitė Christ, 079 758 54 35 laimuzele@gmx.ch ;
Virginija Siderkevičiūtė, sviginija@web.de
Sonata Zabulionienė, sonata@zabulionis.net
Jovita Zamarytė Fink, 052 317 21 88, jovitazamaryte@hotmail.com

Rekomenduojame dalyvauti:

Gegužės 17 d. LR Prezidento ir Europos Parlamento rinkimai / balsavimas.
LR Ambasada Berne.

Birželio 5-7 d. „Draugystės Tiltas“ Europos lietuvių lituanistinių savaitgalinių mokyklų mokinių, mokytojų ir telių sąskrydis Jungtinėje Karalystėje, Lietuvių sodyboje. Informacija ir registracija www.draugystestiltas.eu.

Rugpjūčio 22 d. „Pro Baltikum“ organizuoja Baltijos kelio 20-mečio ir Molotovo-Ribentropo pakto pasirašymo 70-mečio minėjimą Berno Rotušėje.

Anonsai

Mieli ŠLB vaikučiai ir jų tėveliai!

Velykos - tai viena gražiausių pavasario švenčių, ypač mūsų mažiesiems.

Šiandien velykinės margučių šventės bus organizuojamos trijuose Šveicarijos miestuose: Ciuriche, Bazelyje ir Ženevoje. Visus bendruomenės mažuosius ir jų tėvelius kviečiame registruotis į arčiau Jūsų namų esantį centrą.

Ciurichas: balandžio 4 d. 10:00-13:00 val. darželio „Pagrandukas“ patalpose (Baumackerstrasse 53, 8050 Ciuriche—Oerlikone). Registruotis pas Jovitą Zamarytę Fink telefonu 052 317 21 88, jovitazamaryte@hotmail.com

Bazelis: balandžio 4 d. 12:00 – 15:00 val. Dornach. Registruotis pas Sonatą Zabulionienę sonata@zabulionis.net

Ženeva: balandžio 5 d. 11:00-14:00 val. Darželio „Ratas“ patalpose. Registruotis pas Eglę Kačkutę ekackute@gmail.com arba telefonu 079 429 06 13.

Marginsime, ridensime ir daužysime Velykinius margučius, žaisime žaidimus ir klausysimės Velykinių pasakų.

Maloniai prašome tėvelių atsinešti velykinių vaišių bendram stalui, keletą jau nudažytų kiaušinių ridenimui ir daužymui ir 10 SFr. už vaikų margučių dirbtuvei ir šokoladiniams Velykės kaušiniams.

Iki malonaus! Velykinis zuikutis

Projektas „Tautinės kultūros sklaida: Lietuva-Šveicarija“

2009 m. gegužės 8-13 dienomis Šveicarijoje vyks Šveicarijos lietuviškos knygos klubo ir Kauno menininkų namų bendras tautinės kultūros sklaidos projektas.

Pirmame projekto etape – 8 kūrėjai iš Kauno: **Dovilė Zelčiūtė** (rašytoja, būsimos knygos „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“ redaktorė, šio projekto iniciatorė ir grupės vadovė), **Aldona Ruseckaitė** (poetė, prozininkė, Maironio Lietuvių literatūros muziejaus direktorė), **Rita Vinciūnienė** (satyrinė, eseistė), **Aleksas Dabulskis** (satyrikas, poetas), **Petras Venclovas** (prozininkas), **Jurgis Gimberis**

(humoristas), **Juozas Jasaitis** (literatūrologas, prozininkas) ir **Zenonas Baltrušis** (fotomenininkas) dalyvaus dviejose kūrybos pristatymo vakaronėse ir susitikimuose su Šveicarijos lietuviais.

Susitikimai vyks: **Ciuriche - gegužės 9 d. ir Bazelyje - gegužės 10 d.** Autoriai skaitys savo kūrybą - poeziją, prozą, esė ir humoristinius kūrinius. Vakaronių metu bus eksponuojama fotografijų paroda „Lietuvių rašytojai: vakar ir šiandien“. Taip pat svečių programoje - turnė pagal ŠLB narių parašytą knygą „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“.

Antrasis projekto etapas vyks rudenį Kauno menininkų namuose, kur bus pristatoma ŠLB knyga ir eksponuojamos fotografijos, atspindinčios kelionę po Šveicariją.

Maloniai kviečiame visus Šveicarijos lietuvius į svečių kūrybos vakarones. **Reikalinga išankstinė registracija iki gegužės 7 d.**

Ciuriche vakaronė vyks Marijos Lourdes katalikų bažn. žemutinės salės patalpose (Seebacherstr. 3) **14:30 – 17:30 val.**, registruotis pas J. Caspersen jurate@caspersen.ch arba 076 33 09 200.

Bazelyje vakaronė vyks adresu **Austrasse 75, 14:00-17:00 val.**, registruotis pas Virginiją Siderkevičiūtę sviginija@web.de arba 078 710 1307.

Š
.
V
E
I
Y
K
O
S

Lietuvos vardo tūkstantmečio renginys – choro VIRGO koncertas Ženevoje

AUDRIUS ALKAUSKAS

Balandžio 22 dieną, trečiadienį, 20.30 val., Ženevos katalikų katedroje (Basilique de Notre Dame, Place de Cornavin, visai šalia geležinkelio stoties) vyks vienas iš Lietuvos vardo tūkstantmečio renginių Šveicarijoje - Vilniaus Universiteto merginų choro VIRGO ir Vilniaus Universiteto kamerinės muzikos ansamblio koncertas.

Prieš koncertą įvyks trumpas Lietuvos jubiliejaus minėjimas – kalbą sakys nepaprastasis ir įgaliotasis Lietuvos Respublikos ambasadorius prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje Eduardas Borisovas. Koncerto muzikinėje programoje – Vivaldi, Mendelssohn-Barthody, Caccini, Rutter, Jenkins, Chilcott, Savinienės ir Jautakaitės kūriniai. Koncertą remia Lietuvos Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas, Lietuvos-Šveicarijos prekybos rūmai, Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė. Koncertas nemokamas.

VIRGO choras įkurtas 1980-aisiais metais. Per savo gyvavimo laiką koncertavo daugelyje pasaulio šalių - nuo Brazilijos, Kubos iki Gruzijos, Turkijos ir Japonijos. Choras laimėjo prizines vietas daugelyje tarptautinių konkursų, išleido knygą „Choro Magija“ 25 metų choro gyvavimo jubiliejui. Simboliška, kad paskutinįjį kartą choras VIRGO lankėsi Šveicarijoje 2004-aisiais metais, kai koncertavo Lietuvos įstojimo į NATO ir Europos Sąjungą proga. Koncertas vyko toje pačioje Ženevos katalikų katedroje. Telefonai pasiteiravimui: Audrius Alkauskas: +41-79-248-3992, Eglė Kačkutė: +41-79-429-0613. Taigi laukiame visų Ženevoje!

*Millénaire de la Lituanie
Jahrtausend Litauens*

Le chœur féminin de l'Université de Vilnius
VIRGO

**Œuvres de Vivaldi, Mendelssohn-Bartholdy,
Caccini, Rutter, Jenkins, Chilcott**

Concert 22 Avril 2009, 20h30
Basilique de Notre-Dame, Place de Cornavin, Genève
Entrée libre - collecte

 Mission permanente de la Lituanie auprès
de l'Office des Nations Unies et des autres
organisations internationales à Genève

 Chambre de Commerce
Suisse-Lituanie

 Communauté lituanienne
en Suisse

 Tautinių mažumų
ir išeivijos departamentas

VIRGO choro merginos

Joninės - Rasos Lozanoje

2009-ųjų metų birželio 20 dieną, Lozanoje, tradicinėje vietoje prie ežero, vėl vyks Joninių / Rasų šventė.

Šį kartą dar trankesnė ir dar linksmesnė, atsinaujinusi, bet nepamiršusi savo tradicijų!

Šventės pradžia – 15 val.

Sekite informaciją mūsų internetiniame puslapyje www.lietuviai.ch

Lietuvos vardo tūkstantmečio renginiai Lietuvoje

Pasaulio lietuvių sporto žaidynės

Data: 2009 m. birželio mėn. 25–28 dienomis.

Vieta: atidarymo šventė 2009 m. birželio 27 d., 20.00 val., Kalnų parke.

Pirmoji Lietuvos tautinė olimpiada įvyko 1938 m. Kaune. Pasaulio lietuvių sporto žaidynės skirtos po visą pasaulį pasklidusiems lietuviams suburti gimtinės sporto aikštynuose. Žaidynių tikslas – tęsti tautinio bendradarbiavimo, jaunosios lietuvių kartos lietuviybės išsaugojimo tradiciją. Per žaidynes numatoma vykdyti skirtingų amžiaus grupių 23 sporto šakų varžybas.

Lietuvos Tūkstantmečio dainų šventė „Amžių sutartinė“

Data: 2009 m. liepos 1–6 d.

Vieta: VILNIUJE – Sereikiškių, Kalnų, Vingio parkai, Katedros aikštė, Rotušės aikštė, Taikomosios dailės muziejus, Kongresų rūmai, Lietuvos rusų dramos teatras, Žalgirio stadionas; KAUNE – Dainų slėnis, Kristaus Prisikėlimo bažnyčia.

Įvairiose programose dalyvaus apie 40 tūkstančių atlikėjų iš Lietuvos ir išeivija iš viso pasaulio.

Pirmoji dainų šventė įvyko Šveicarijoje, 1843 birželio 25 dieną Ciuriche, dalyvaavo 80 chorų, 2100 dainininkų.

Iškilmingas Lietuvos tūkstantmečio dainų šventės atidarymas vyks liepos 1-ąją Katedros aikštėje ir Sereikiškių parke. Renginio metu bus parodyta istorinis Lietuvos valstybės kelias, nuo pagonybės iki mūsų dienų. Liepos 2-ąją vyks nemokamos liaudies meno parodos atidarymas taikomosios dailės muziejuje. Kitą dieną Vingio parke vyks moksleivių dainų šventė. Liepos 4-ąją Vilniuje rengiama folkloro diena, kurios metu Katedros aikštėje bus galima išvysti senuosius liaudies amatus, paragauti nacionalinių patiekalų ir pamatyti išeivijos lietuvių folkloro kolektyvus. Liepos 5-ąją Rotušės aikštėje bus mėgėjų teatrų diena, o vakare Lietuvos rusų dramos teatre rodomas kultinis spektaklis „Amerika pirtyje“.

Dainų šventės uždarymo koncertas „Dainų dieną“, vyksiantis liepos 6-ąją Vilniaus Vingio parke, taps tūkstantmečio minėjimo kulminacija. Jo metu 17 tūkstančių narių choras atliks 3 valandų trukmės programą, o pabaigoje kartu su žiū-

rovais sudainuos ir gražiausias lietuvių liaudies dainas, kurias išrinks visi Lietuvos gyventojai. Nacionalinio radijo ir televizijos internetinėje svetainėje (www.lrt.lt) bus paskelbtos populiariausios liaudies dainos, iš kurių balsavimo būdu bus išrinktos gražiausios.

Paroda „Vytis: istorija ir dailė“

Data: 2009 liepos 4 d.–2011 m.

Vieta: Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra Kaune, Vilniaus g. 33.

Parodoje bus pristatyta Lietuvos herbo Vyčio vaizdavimo tradicija nuo seniausių atvaizdų, randamų senuosiuose antspauduose ir LDK monetose iki šių dienų darbų – bus pateikta visapusė Vyčio vaizdavimo istorija, taip pat ir išeivijos lietuvių XIX a. pab.–XX a. pr. mene.

Parodoje bus eksponuojamos prieškario Lietuvos Vyčio atmainos, kurių autoriai – Juozas Zikaras, Adomas Galdikas, Antanas Žmuidzinavičius, Mstislavas Dobužinskis, Petras Rimša ir kiti profesionalūs to meto dailininkai bei tautodailininkai. Bus pristatyta: monetos, medaliai, apdovanojimai, faleristika, vėliavos, dokumentai, knygos ir kiti taikomosios dailės kūriniai, kuriuose vaizduojamas Vytis, esantys muziejų rinkiniuose ir privačiose kolekcijose.

XI tarptautinis eksperimentinės archeologijos festivalis „Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje“

Data: 2009 m. liepos 4–6 d.

Vieta: Pilies kalno piliakalnis, Pajautos slėnis, Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas, Kernavė, Širvintų r. Per renginį bus demonstruojami proistorės ir ankstyvųjų viduramžių amatai, gyvenimo būdas, senoji karyba, koncertuos archajinės muzikos kolektyvai. Senosios gamybos procesus bei karybą atkurs ir šventėje demonstruos per 300 (apie 50–60 proc. – iš kitų Europos šalių) eksperimentinės archeologijos meistrų, atstovaujančių įvairioms mokslo, kultūros institucijoms, muziejams, archeologijos ir karybos klubams, o taip pat pavieniai amatininkai, valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos darbuotojai.

Tado Gutausko skulptūros

„Vienybės medis“ sukūrimas ir

pastatymas Vilniaus Vingio parke

Skulptūra taptų pasaulio lietuvių vienybės simboliu, besiremiančiu į lietuvių

etnokultūrą ir harmoningai iškomponuosiančių lietuviškame peizaže, parodytų visų lietuvių siekį būti kartu, gyventi ir dirbti vardan Lietuvos. Skulptūra bus maždaug 9 metrų aukščio, iškalta iš akmens. Viena jos pusė atkartos autentiškos verpstės vaizdą, o antroji, tarytum šių dienų atspindys, ornamentuota verpsčių dekoravimo principu, tačiau turės visų pasaulio miestų, kuriuose gyvena lietuviai, pavadinimų įrašus, iškalts saulę primenančiame apskritime. Kitose dviejose „saulutėse“ bus įamžinti žymiausi LDK didvyriai ir Nepriklausomos Lietuvos iškiliausieji: prezidentai, premjerai, kultūros ir meno žmonės, ir pan.

Atkurtų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų iškilmingas oficialus atidarymas

Data: 2009 m. liepos 6 d.

Vieta: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Katedros a. 3 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atkūrimas yra svarbiausias ir didžiausias Lietuvos tūkstantmečio programos projektas. Atkurtieji Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmai yra ir integralus bei itin ryškus Vilniaus Žemutinės pilies ansamblio akcentas.

The tall ships' races Baltic 2009

Klaipėda

Data: 2009 m. liepos 31 d.–Rugpj. 3 d.

Vieta: Viešosios Klaipėdos miesto erdvės, Klaipėdos uostas ir Danės upės krantinės

Regata ir jos sutikimo renginiai sutaps su tradicine Jūros švente. Klaipėdos krantinėse švartuosios per 100 laivų, iš jų apie 10 – didesni nei 40 metrų burlaiviai.

Uostamiestyje lankysis apie 4000 laivų įgulų narių, daugiau kaip pusė jų – jaunimas nuo 15 iki 25 metų.

Klaipėdoje 4 dienas ir naktis vyks regatos šventė – parada, miestiečių apsilankymai laivuose, koncertai, apdovanojimų ceremonija, sporto varžybos ir kiti renginiai. Renginio puošmena taps įgulų paradas miesto gatvėmis ir uostą paliekančių, į jūrą išplaukiančių, burlaivių paradas.

Daugiau informacijos apie Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui skirtus renginius rasite:

www.lietuva.lt/lt/tukstantmecio_renginiai
www.culturelive.lt/lt/2009/lietuvai1000/
www.lietuvai1000.lt

Sveikiname

Rimą ir Daniel Ruegg,
susilaukus sūnelio Lauryno
Vilniaus 2008 metų gruodžio 4
dieną.

Vidą ir Kurt Hurst, susilaukus
sūnelio Larso 2008 metų gruodžio
24 dieną.

Laimą Maldūnaitę Christ,
2009 metų vasario mėnesį užbaigusią
istorijos akademines studijas Berne ir fil-
motyros studijas Ciuricho universitetuose ir
tuo įgijus titulą *Licentiata Philosophiae*.

Sveikiname

Šarūną Girdzijauską,
apsigynus daktaro disertaciją
kompiuterinių komunikacijų
srityje.

Nepaprastajam ir įgaliojamam LR
ambasadoriui prie Jungtinių Tautų biuro ir
kelių organizacijų Ženevoje **Eduardui**
Borisovui už galimybę naudotis jo
vadovaujamos misijos patalpomis
lituanistiniui darželiui "Ratas"

Margaritai Wastl
už suteiktas darželio "Bambola"
Ciuriche patalpas lituanistiniam
darželiui "Pagrandukas"

Dėkojame

Nauji Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės nariai

Audrius Mozūras iš St. Galleno, Roberta Gaubaitė iš Ciuricho, Inga Belevičiūtė iš Marly, FR, Virginija Šukaitienė iš Neuchatel, Dovilė Vyzaitė ir Arthur Taniyelyan iš Nods, Danutė Rico -Slotkus iš Ženevos ir Jūratė Stomeo - Miliauskaitė iš Figino.

Naudingi adresai

LR ambasada Šveicarijoje,
Kramgasse 12, CH - 3011, Bern,
tel.: +41 (0) 31 352 52 91,
amb.ch@urm.lt, <http://ch.mfa.lt>

ŠLB interneto svetainė www.lietuviai.ch

LR garbės konsulas Šveicarijoje
Gintautas Bertašius,
Via Luganetto 4, P.O. Box 743
6962 Lugano - Viganello 6, tel.:
+41 (0) 91 971 56 43,
g.bertasius@bluewin.ch

ŠLB valdybos pirmininkė Jūratė Caspersen,

Dorfstrasse 198, CH - 8706, Meilen,
tel.: +41 (0) 76 330 92 00 ,
jurate@caspersen.ch

LR garbės konsulas Šveicarijoje Michel Sogny

2 Avenue de Warens, 1203 Geneve
Tel.: +41 (0) 22 344 50 20
www.sogny.com

ŠLB banko sąskaitos duomenys, norintiems susimokėti nario mokesį ar paremti bendruomenės veiklą aukomis:

Sąskaitos savininkas: Litauische Gemeinschaft, 8050 Zürich
Zürcher Kantonalbank, Postfach, 8010 Zürich
Bankenclearing-Nr (BC-Nr) 700, IBAN CH38 0070 0110 0013 0089 1
arba Bankkonto sąskaitos numeris: 1100-1300.891
Pervedimams iš užsienio reikalingas: SWIFT-Adr. (BIC) ZKBKCHZZ80A

"Pasaulio lietuvis"

Prenumerata metams Europoje kainuoja 25
eurus. Banko duomenys: Wydawnictwo
Auszra sp z o.o. Ul. Mickiewicza 23, 16-
515 Pusk, POLAND.
IBAN: PL91124018481787000020757256,
Bank PKO S.A. I O. w Suwalki,
POLAND, Bank Swift Code: PKOPPLPW.

Redakcijos skiltis

Laikraštį maketavo ir išleido: Diana
Brunner. El. pašto adresas: baltija@gmx.ch

Straipsniai, reklama, informacija priima-
ma el. paštu: slz@lietuviai.ch Reklama
laikraštyje kainuoja 30 frankų.
Laikraštis išeina du kartus per metus.

Laikraštis platinamas elektroniniu būdu
ir spausdinamas 200 egz. tiražu.

„Šveicarijos lietuvių žinios“ yra viešasis
visuomeninės organizacijos - Šveicarijos
lietuvių bendruomenės - informacinis
leidinys.

Spausdinama informacija nebūtinai su-
tampa su redakcijos nuomone. Už rekla-
mos turinį ir skaitytojų laiškus ŠLB atsa-
komybės neprisiima.

Perspauddinant straipsnius, būtina nuro-
dyti šaltinį.